

Български Книжици.

ПОВРЕМЕННО СПИСАНИЕ

НА

Българскѣ-тъ Книжници

Урежда са

ОТЪ

ДИМИТРИЙ МУТЪЕВЪ.

ЧАСТЬ ПРВА.

Цариградъ-Галата.

у Книгопечатниці на Д. Цанкова и Б. Миркова.

1858.

A 157

ИЗВѢСТІЕ.

ОТЪ НАСТОЯТЕЛИТЪ

НА

БЛЗГАРСКИТЪ КНИЖИЦИ.

БЛЗГАРЕТЪ ПОМНИХЪТЪ ИЗВѢСТІЕ-ТО, КОЕ-ТО Е НАПЕЧЕТЕНО У ЛАНСКІАТЪ МѢОБЩЕ-ОДОВЪ, И КОЕТО ОБРИЧАШЕ ДА СЕ СЪСТАВИ ОТЪ ПОЖРТВУВАНЬЕТО НА РОДОУБИВНИ БЛЗГАРЕ ЕДНА ПОМОЩЬ ЗА БЛЗГАРСКАТА КНИЖНИНА; ТАМЪ СЕ ОБРИЧАШЕ ОЩЕ, ЧЕ АКО ПОМОЩНИЦИТЪ СЕ ПОЯВЯТЪ ДОСТА, ЧЕ СЪ ФАНЕ ДА СЕ ИЗДАВА И ЕДНО ПЕРІОДИЧЕСКО СЪНЕСАНІЕ.

НАСТАВНА, ЧЕ СЪ ПОЯВИХЪ ДОСТА СПОМОЩЕ-СТВОВАТЕЛИ ОТЪ НЪЗНАМЪКЪ, ВСКН-ЗААРА И ПЛОБДИБЪ, НЪ СЪ ТЪХНА-ТА ПОМОЩЬ НЕ МОЖЕШЕ СЕ ЗАФАНЪ ТАМ РАБОТА, ДОДЪ НЕ СЕ ПОЯВИШЕ СЪРАЗМѢРНА ПОМОЩЬ И ОТЪ ДРУГИТЪ МѢСТА. НЪ РОДОУБИВТО НА ЦАРОГРАШКИТЪ ТРЪГОВЦИ, БЛЗГАРЕ, НЕ МОЖИ ДА ОСТАВИ ОЩЕ ДА СЕ ВЛЪЧЕ ТАМ РАБОТА; ТЪВЪН РОДОУБИВЦИ, ОБЕВЪНЪ ПО-

мошъта която нмъ приличаше да дадѣтъ, пожртвѣвахъ да се зафатне упоменѣтото Пер. Описаніе, съ надѣжба, че то ще стане едно средство, за да се изпълни по лесно и по скоро сичкото, което е обречено у ланското извѣстіе.

Ето прѣвата Внижка на това Періодическо Описаніе се явява на свѣтъ, и ны смѣ чести да извѣстимъ на спомощницитѣ на Българската Внижина, какъ нашето ланско обреченіе не ще остане напразно, и че тѣ ще фанѣтъ да виждѣтъ и плодове отъ помощта си.

Настоятелитѣ на Българскитѣ Внижници

Цариградъ 1-й Іан. 1858.

Н. МЯРИНОВИЧЪ.

В. В. СЛАВЧЕВИЧЪ.

Блзгарскы Книжици

ЧАСТЬ I.

1 ІАННУАРИИ 1858.

КНИЖКА I.

ГЛАВА И БЛАГОДАРЕНІЕ БОГУ! И У НАСЪ БЕТЬЕ СЕ ПОЖЕИ
СПИСАНІЕ СЪ НАЗНАЧЕНІЕ ДА ВИДЕТЬ ПОСТОЯННІЙ РАЗЛИВАТЕЛЬ
СВЕТЪ И ПОЗНАНІА ВЪ НАШЕ-ТО БЕДНО И ТЕМНО ОТЕЧЕСТВО. О! БДНО
ТАКВО СВѢТІЕ ЗА НАСЪ Е ВЕЛИКО И МНОГО УТЕШИТЕЛНО; НБО ОНО Е
ОСОБЕННІЙ БЕЛЕГЪ, ЧТО МІЕ СМЕ НАЧАЛЕ БЕТЬЕ ДА ПОЗНАВАМЕ ПОЛЗА-ТА
НА НАЪКИ-ТЕ И НИХУ-ТО БЛАГОТВОРНО ВЛІАНІЕ НА УМСТВЕННИ-ТЕ
И ПРАВСТВЕННИ СИЛИ ЧЕЛОВЕЧЕСКИ; ОНО ПОКАЗЪВАТЬ, ЧТО И МІЕ НА-
КОНЕЦЪ СМЕ ХВАТИЛЕ ДА РАЗЪУМЕВАМЕ КОЛКО БДЕНЪ НАРОДЪ Е ЗАПО-
ЛУЧЕНЪ И УДАЛЕНЪ ОТЪ СВОЕ-ТО ВЕЛИКО И ВИСОКО ПРЕДНАЗНАЧЕНІЕ
КОГА ОНЪ СЕ ЛИШАВАТЬ ОТЪ НАЪКИ-ТЕ, ОБРАЗОВАНІЕ-ТО И ПРО-

свещеніе-то. И после тоа, можетъ ли речъ некой, что бѣло такъ
во наше просвѣдѣванье и освѣстѣванье не е за насъ велико свѣтѣ
и явленіе? И чѣе любовородно и дѣсржелателно сърце можетъ да
слушатъ тоа нещѣ безъ особна радость и восхищеніе?

Любезній народѣ! вѣрви, вѣрви напредъ! Ти много си на-
задъ отъ други-те народи; За те сега, кога си се провѣ-
двалъ отъ мракъ-отъ и небезество-то и си позналъ скално-то
своѣ положеніе, тревѣтъ да ѹдѣвиши и ѹтронши свои-те тѣ-
дови и попеченія, и нищо да не жалиши, за да просветиши се-
бе си со потребни-те наѹки и познанія, безъ кои-то человекъ
не только не можетъ да бидѣтъ истинно благополученъ и счаст-
ливъ, но се ѹподѣвѣватъ со други-те безсѣбесни животни.

Оба днешно радостно за насъ явленіе неболно ни напо-
мѣватъ пѣрви-те виновници на наше-то пѣрвоначално ѹмствен-
но и дѹховно просвѣщеніе, сирѣчь свѣтаго Кирила и Меѹодіа и
нихѹни-те сотѣрдници въ тоа велико дело. И вистина, кога дрѹ-
госъ можетъ да е по прилично, по ѹместно, и по сообразно со
свѣтоателства-та да наѹмиме и припомниме память-та и тѣ-
дови-те на овѣ безсѣртни и незабвенни мѣжи, и велики, на-
ши благодѣтели и просвѣтитѣли, ако не сега и овѣ. И така, не-
ка се почтитъ и благословитъ начало-то на ова прѣполезно за
насъ словесно дело со память-та на тѣе свѣтїи мѣжи, кои-то
пѣрвоначално се даде даръ отъ Свѣтаго Дѹха да изобре-
татъ за насъ словесно искѹство; и кои-то следъ тоа оживѣтво-
рїа, така да рѣча, Блаженска-та рѣчь, и наѹчїа насъ на при-
роденъ мѣзикъ да ѹхвалиме и славиме Бога, и да мѣждѣстваме.

Немалѣи сега подъ рока жизнѣсписаніе-то свѣтаго Кирила

и Меѡдїа излагаме житїе-то нѣхнаго ученика и сотрѣдника въ наше-то първоначало умственнo и дѣховно просвещенїе свѣтаго Климента, Архїепископа Охридскаго, коєго паметь-та нѣ по малко отъ нѣхна-та в свещенна и драгоценна за насъ. Освѣрь тоа въ негово-то жизнеописанїе най първо се говоритъ за трѣдовн-те свѣтаго Вирнала и Меѡдїа, и се касаватъ много дрѣгн интересни за насъ вопросы и обстоятелства, и вобще житїе-то светиклиментово е единъ отъ най важни-те и драгоценни исторически паметници наши, что се сохраниле до сега, и толко ѹще по драгоценно и по любопитно е за насъ оно, що, бидещи първоначално сочинено на Гъркїй, и до сега оно не съществѣватъ на нашъ азикъ. Оно е сочинено, како що рекохмѣ на гъркїй азикъ, отъ знаменитаго Архїепископа Охридскаго Феофилакта (а)

На житїе-то светиклиментово съществѣватъ денеска на гъркїй азикъ две изданїа (и едно въ сокращенъ преводъ на новогъркїй азикъ). Първо-то отъ тѣе две изданїа е напечатано въ 1742 въ Мосхополи въ една книга со прабилото (ἀκολουθία) светомъ Климентъ и со прабила и кратки, на новогъркїй азикъ, житїа на дрѣгн поместни светїи, принадлежащи на Охридската църковь, или Архїепископїа, както светомъ Павлмъ, содченикъ Климентъ, светомъ Еразмъ, Владимиръ Елбасанскомъ и

(а) Феофилактъ живѣалъ въ 11 столетїе и билъ родомъ Гъркъ, ибо тога Болгарїа бѣше подпаднала подъ гърчка власть. Феофилактъ бѣше единъ отъ най учени-те вогослени въ негово-то време.

НА ΜΕΤΕΝΙΣΤΗ-ΤΕ ΤΙΒΕΡΙΟΠΟΛΕΚΗ ; ΠΑΚΣ ΔΡΩΓΟ-ΤΟ ΗΞΔΑΝΊΒ. В НАΠΕ-
ЧАТАНО ВЪ 1805 ВЪ ΛΗΠΕΊΑ.

Η Ίε ΠΕΒΟΔΙΜΕ ΟΒΔΕ ΕΣ-ΤΟ ΖΑΓΛΑΒΊΕ ΠΟΔΡΟΒНО НА ΠΕΡΒΟ-ΤΟ
ΗΞΔΑΝΊΒ ; ΗΒΟ ΟΝΟ В ΜΝΟΓΟ ΔΗΒΕСПΗТНО. ΕΒΕ ΓΟ ΟΝΟ :

Ἀκολουθία τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Κλήμεντος,
Ἀρχιεπισκόπου Ἀχριδῶν νεωστὶ καινῷ τύπῳ ἐκδεδομένη,
συλλεχθεῖσα ἐκ τῶν συγγραμμάτων τοῦτε Δημητρίου τοῦ
χωματινοῦ καὶ τοῦ Καβασίλα Ἀρχιεπισκόπου τοῦ αὐτοῦ
θρόνου χρηματησάντων. Δαπάνει μὲν τῆς σεβασμίας μο-
νῆς τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Ναοῦμ (α') καὶ τοῦ τυπογρά-
φου, διορθώσει δὲ τοῦ λογιωτάτου ἐν Ἱερομονάχοις Κυρί-
ου Γρηγορίου, καὶ παρ' αὐτοῦ ἀφιερωθεῖσα τῷ μακαριω-
τάτῳ Ἀρχιεπισκόπῳ τῆς πρώτης Ἰωστινιανῆς Ἀχριδῶν
κυρίῳ κυρίῳ Ἰωασάφ. — Παρὰ Γρηγορίῳ Ἱερομονάχῳ τῷ
Κωνσταντινίδῃ ἐν Μοσχόπολει (β') 1742.

(α') ΟὐβετΊЙ Наѡмъ единъ-отъ ученици-те Кириллови и Μεθο-
δѣви посетѣти себе въ монашество и построи великолепитΊй мона-
стиръ надъ само-то езеро Охридско, на восточно-западна страна,
онъ и до сега сѣществѣатъ, гдѣ и почиватъ нетленни-те мѣщи.
Οε. Наѡма.

(β') Μοσχόπολѣ билъ градъ въ долна ΑλεβανΊΑ и принадлежалъ
на Охридска-та ΑρχιεπισκοπΊΑ. Онъ сега не сѣществѣатъ; ηβο
въ последни-те години на 18 столетѣвъ запѣстѣлъ, пощо изεβαди
житѣли-те μѣ отъ разни зѣλѣмн (разбойничества).

ОТЪ ОВДЕ МОЖЕМЕ ДА ВЪИДИМЕ ВЪ КАКВО СОСТОЯНІЕ СЕ НАХОДИЛА ВЪ ПОСЛЕДНО-ТО ВРЕМЕ ОВАА БОЛГАРСКА АРХІЕПИСКОПІА, СИРЕЧЬ ОНА БИЛА СО ВЕЛИКЪ ПОГЪРЧЕНА. ОНА СОХРАНЯВАЛА СВОА-ТА НЕЗАВИСИМОСТЪ ДО 1767 ГОДИНА, ПОТОМЪ ПРИСОЕДИНЕНА БИЛА КЪ ЦАРЕГРАДСКІЙ-ОТЪ ПРЕСТОЛЪ.

ОХРИДСКА-ТА АРХІЕПИСКОПІА ВЪ ПОСЛЕДНО-ТО ВРЕМЕ ИМАШЕ ПОДЪ СВОА ВЛАСТЪ 10 МИТРОПОЛІИ И 10 ЕПИСКОПІИ, СИРЕЧЬ СИ-ТЕ ЕПАРХІИ НА ЮГОЗАПАДНА МАКЕДОНИА. ЗАМЕЧАТЕЛНО Е ЧТО ВЪ СИ-ТЕ СЪІВЪ ЕПАРХІИ, ОСКЕНЬ ДВЕ ТРИ, И ДО ДНЕСКА СЕ УПОТРЕБАВАТЪ ТОЛКО ГЪРЧКІЙ-ОТЪ ЯЗИКЪ НЕ ТОЛКО ВЪ ЦЪРКВИ-ТЕ, НО И ВО УЧИЛИЩА-ТА, АКО ОНИ И ДА СА НАСЪМЕНИ ОТЪ ЧИСТИ И ПРИРОДНИ БОЛГАРИ, КОН-ТО НЕЗНАЕТЪ И ГРИ ПО ГЪРЧКИ.

НЪХЪ, ОВІВЪ СЪРОМАМИ СЕ ДОСТОЙНИ ЗА ГОЛЕМО СЪЖАЛЕНІЕ, И ОНИ СЕ СЕГА ПОЧТИ ЕДИНСТВЕННИ-ТЕ ЕПАРХІИ БОЛГАРСКИ, ГДЕ УЩЕ НЕ СЕ ВВЕЛЪ ВО УЧИЛИЩА-ТА И ЦЪРКВИ-ТЕ ПРИРОДНІЙ-ОТЪ ЯЗИКЪ, И ТОА НЕ ОТЪ НЕЩО ДРЪГО, А ТОЛКО ОТЪ НЕДОСТАТЪКЪ ВЪ УЧИТЕЛИ. СВЕ-ДАТЕЛНО И ОБШИРНО ПОПРИЩЕ ЗА ТІВЪ ЦО САКАТЪ ДА ОСТАВАТЪ ВЪЧНА ПАМЕТЪ ПО СЕБЕ! НЕ Е ОВДЕ МЕСТО ДА РАСКАЗЪВАМЕ КАКО И КОГА ИСЧЕЗНААЪ ОТЪ ВЪШЕПОМЕНЪТИ-ВЕ ЕПАРХІИ БОЛГАРСКІЙ-ОТЪ ЯЗИКЪ.

Житіє и исповѣданіє и за нѣ- кон чѣдеса повѣствованіє иже во свѣтыхъ отца нашего Климен- та Архієпископа болгарскаго , сочиненно отъ свѣтѣйшаго и славнѣйшаго Теофилакта Ар- хієпископа първыа Юстиніаны и всѣа Болгаріи и Майстора Кон- стантинопольскихъ риторовъ.

Прїидите чѣда послушайте мене, прїидите вси болшіица Го-
спода и повѣмъ вамъ, ако да познаетеъ родъ нхъ, сынове ро-
дшїица, и людіе зиждемїи восхвалятеъ Господа. Така в мїѣ
вѣхъ подражанїѣ Давидъ говоримъ днеска; защо должны сме да
проповѣдѣваме величіѣ-то Божїѣ всемъ и секога, и тоа не защо
оно можетъ да се изречеъ и изглаголатъ, ибо оно ѣ неизрече-
но и неизглаголанно; но за темъ, що проповѣдѣванье-то на вели-
ки-те дѣла Божїи провѣдѣватъ отъ вредоноснїи-отъ сонъ тїѣ
човеци, что се мързѣливи и стѣдени конъ добри-те работи. Ино-
знна мислятъ, что наши-те времена да не можатъ да вместиатъ,
подобно старн-те, никакво добро : ибо тїѣ и со чѣдеса били ѣ-
крашены, и со житїа на мѣжи добродетелни ѣвѣнчани, мѣжи,
кон-то безтедесно почти вѣхъ тѣло-то си живеали; а нашїи-отъ

родъ како ничто особно да не прѣлазъ отъ Бога въ даръ , и
божеми поради тем така много остинали конъ добри-те работи,
мыслевши да пребываваеътъ они сегашны-те наши природни си-
ли : но тѣмъ , что кажуваеътъ таке , много неправо и погрешно сѣ-
датъ ; нбо природа-та чловеческа тамъ нста е , кон-то была въ пър-
вниъ , и не се изменяла . Богъ и въ наши-те времена си сохранилъ
много мѣжи , кон-то никому , отъ тѣмъ , что се влечатъ долъ ,
не преклонили колѣно-то си ; и въ слава Небесномъ отцу возсі-
али съ светло-то си житіе , просветивше мѣръ-отъ , подавающе
ему слово живоотно , како-что просветиха и болгарска-та земля
въ последни-те времена . Тѣмъ блаженн отци и учители возсіавше
ученіемъ и чудесами , житіемъ и словемъ благоугодію Богу , на
кон-то се-то житіе да напиша много желяа , но понеже тебѣ
нѣщо въ свѣрхъ сила-та ми ; за темъ мало нѣчто има да прело-
жа , и темъ , не за друго нечто , освенъ да докажа , что не от-
стъпни отъ насъ чловеколубіе-то и благодать-та Божіа , како
что неконъ мыслатъ , но что Богъ , споредъ обещаніе-то си въ н
будеътъ съ нами во всѣ дни до скончаніа , и така да покажа
всѣмъ , что не вѣстество-то ни се изменило , но что вола-та ни
се изнаопачила . Вѣмъ сега сакате да разберете кси се тѣмъ от-
ци : они се Меѳодіа , что украси Панонска-та епархія , почто
се учини архіепископъ Моравскій , и много вѣщій въ свѣтска-
та , а вѣще поветье въ църковна-та философіа ; Вирналъ , кой-то
позна и вѣстество-то на сѣщества-та и севершиено позна созда-
телъ нхъ единого Бога , отъ кого-то всѣ нхъ невидимыхъ ви-
дима быша . Вѣмъ убо отци ради чисто-то свое житіе се исполниха
благодать Божіа , и бързаха да оплодотворатъ даровы-те что
вѣха прѣли отъ святаго Духа , сиречь да проповедатъ слово-то
Божіе , боеещи се да не откладуване-то принесетъ некое пре-
пятствіе на темъ богоугодно дело . Они познаваха хубаво гърч-

кѣй-отъ ѡзникъ, и таа различна мѡдрость нѣхна мнозина привлекаваше. Понеже ꙗко Болгарскѣй-о народъ не разѹмеваше священно-то писаніе на грѣчкѣй ѡзникъ, свѣтѣи-те почитавъ таа не-что за много големо лишеніе; и много жалелъ что свѣтъ-отъ на Овещино-то Писаніе еше не беше блъсналъ въ темна-та страна Болгарска, и поради тоа много скорбелъ и сожалелъ и отъ нѣта-та животъ се отрицалъ только да просветатъ той народъ. И что праватъ найпосле? Припаднѹватъ съ молитва свѣтому Дѹхѹ Ѹтѣшителю, коєго първъ даръ се ѡзници-те и словесно-то искѹство, и отъ Нєго просатъ овай даръ, сиречь да изнай-датъ писма (бѹквы) согласни съ тѣврдѣй-отъ ѡзникъ Болгарскѣй, и така да можатъ да преведатъ на него свѣщенни-те книги. И вѣстина ꙗкоо свѣршиха строгъ постъ съ настоятельна молитва, ѹдрѹченіе телесно, и дѹшевно сокрѹшеніе и смиреніе ѹлѹчѣа желаніе-то си. Зане вѣнзъ Господъ, глаголетъ Овещино-то Писаніе, всѣмъ призывающимъ Его во истиннѣ; и въ дрѹго мѣсто: еше глаголющъ тебѣ, вѣщаеъ, се присѣрь есмь; зане азъ есмь Богъ привѣщающійся, а не ѹдалающійся. И така полѹчиха даръ-отъ отъ свѣтаго Дѹха; и свѣтъ разѹма возсѣа праведнымъ, и скоро първа-та печаль нѣхна ѡ замѣниха радость и веселіе. Полѹчѹваещи ꙗко желаніи-отъ даръ, първо изокретѹваеъ болгарски писма, а потомъ преводатъ Богодѹхновенни-те книги отъ Грѣчкѣй ѡзникъ на Болгарскѣй. (1) Освѣнь тоа они приложиха големо попеченіе да наѹчатъ во свѣщенни-те книги поостроѹмни-те имъ ѹченици; заѹо не бѣха мало

(1) Житіе-то свѣтиклѣментова е бѣно отъ неспорими-те доказательства что священно-то Писаніе първоначално било преведено на Болгарско, а не на дрѹго некое славянско нарѣчіе.

тѣмъ, что пѣхъ отъ учительскій-отъ нѣхнѣй источникъ мѣждѣ
комъ-то поспѣри и поизбери бѣхъ слѣдующи-те : Герарахъ, Кли-
ментъ, Наумъ, Ангеларій и Сава. Понеже Виргилъ и Методій
знахъ что Апостолъ Павелъ сообщи Евангеліе-то свое на
други-те Апостолы, за тоа и они отидохъ въ Римъ, да пока-
житъ блаженному Папе книги-те, что преведохъ, и путешествіе-
то не имъ ни по пѣстина; понеже сполучихъ намереніе-то, за
кое-то бѣхъ отише: ибо, украсившій тогда Апостолскій-отъ Фрохъ
Папа Адрианъ, пощо чѣ за приходъ-отъ нѣхнѣй zelo много се воз-
радова защо бѣше стигнала до него чѣдна та слава и велика-та
мѣла за тѣмъ человеци, обаче желаше самъ да видитъ блескъ-отъ
наблагодать-та Божіа, что осѣиваше нѣхъ. Така исто болѣдѣваше
(сиано желаніе) да видитъ обіа свѣти мѣжи, како некогда что
болѣдѣваше Моисей за да ѹзритъ Бога. И, не можещи бѣтъ
побѣди да ѹдържитъ себеси, созва вси-те свѣщенници и колко то-
га се сгодихъ въ Римъ прѣхѣрен, отиде да посрещнетъ свѣтѣи-
те со крѣстоу, како что вѣнчай, и со свѣци, на комъ-то свѣтъ-
отъ знаменѣваше свѣтла-та имъ радость, можеме да речеме, и
свѣтлость-та на посрещаеми-те гости, конхъ прославила иже во
свѣтѣхъ прославленіи Богъ благоизволи при ходъ-отъ нѣхнѣй
въ градъ-о да се совершатъ много чѣдеса. И кога Папа виде
и дѣло-то нѣхно, и кога помисли, что преведеніе-то на све-
щенни книги на другій мѣзикъ в плодъ апостолскій; тогда не
знахъ что да правитъ отъ радость : ѹблажаше свѣтѣи, съ
различни имена, како : отци, драги чада, радость моя, бенецъ,
вера, слава и украсеніе цѣрковно. И пакъ най после що пра-
витъ? Земахъ священни-те книги, что бѣхъ преведени на Бѣл-
гарскій мѣзикъ, ги приносятъ на жертвенникъ-отъ цѣрковный,
и ѣ посвящаватъ Богу, како една прѣятна жертва; желещи
да покажетъ со темъ, что такви жертви се прѣятни и ѹгодни

Богъ ; и что Онъ подобни-те всесоженіа прѣиматъ во волю бла-
гоуханіа: зашто, ако секов нечто нахсантъ прѣятность и у-
доволствіе въ подобна та си себѣ вещь , тога что можетъ да
видетъ по прѣятно за Бога — Слава, отъ коли да гледатъ,
что чрезъ сасво-то Негово словесни-те твари се освобождаваетъ
отъ безсвесіе-то ? И светїи-те Папа, Пдрїанъ , сенародно ѿ
нарече, Мужи Апостолскїи , защо свършїе подобниъ токмо со
Апостола Павла , поспѣшивше да принесатъ Богъ и приноше-
ніе-то на аэичници-те совершенно и чисто. По темъ после единъ
отъ ученици-ти и отъ дружина-та на светїи-те , что имѣе
достаточно иззнанїе въ Славянска-та Книга, и споредъ сви-
дѣтельстваны-то на учители-те, имѣе и честно житїе , ги уча-
стни со свещенїчскїи, а пакъ други со діаконскїи и инодіакон-
скїи чинъ, а нѣкаго Великаго Методїа , ако и много да се у-
клоняваше и отказываше , го рѣкоположи Епископъ въ Панон-
ска-та Меравїа : нбо , несправедливо е , велеше, да не уча-
ствуватъ во името той, что свършилъ и исполнилъ дело-то ;
и колко согрѣшаватъ той, что побѣтъе тхрчатъ имѣ-то . ст-
коли дело-то, толко и той, кой-то видѣши епископъ по дела-
та си, и по достоинство-то си, крѣтъ се междѣ частни-те че-
ловѣци, и не радитъ да употребитъ во обща полза свое-то до-
стоинство ; и видѣши свѣтиликъ се поставяватъ подъ спѣдъ,
а не надъ спѣдъ; и така крѣтъ свѣтъ-отъ свой.

И така сей Папа Римскїи сподоби Методїа со епископ-
скїи санъ, или по добре да речеме епископство-то се сподоби съ
него. И пакъ Кирила, истиннаго философа , го посвѣка великїи-
отъ Архїереа (Христоу) во свѣтла свѣтыхъ, да сѣжитъ въ
истинна-та Скинія и да се причаститъ свѣтыхъ таинъ бже-
ственнѣйше и свѣщеннѣйше. Богъ нарочито продължи неколко
време зѣмна-та животъ негова, за да изнайдетъ онъ Олабен-

СКИ ПИСМЕНА И ДА ПРЕВЕДЕТЪ СВЕЩЕННИ-ТИ КНИГИ ; а ПОЧТО СЕ НЕ-
ПЪЛНИ ТЕА БОЖІЕ НАМЕРЕНІЕ, БОГЪ СИ ГО ЗЕДЕ ТАМО (НА НЕБО),
ЗА КОДЕ ОНЪ БЕШЕ СДАМНА ГОТОВЪ И ДОСТОИНЪ. ВОГА ОНЪ ПРЕДВИ-
ДЕ СКОПЧАНІЕ-ТО СИ, СЕ ПОСТРИЖЕ ВЪ МОНАШЕСКІЙ ЧИНЪ, ЧТО АКО
И ОТЪ МНОГО ВРЕМЕ ДА ЖЕЛАВШЕ ДА НАПРАВНТЪ; НО ПО СВОЕ-ТО
СМИРЕННОМЪДРІЕ НЕ СМЕЕШЕ ДА ПРІИМАТЪ НА СЕБЕ ТАКОВЪ ВЕЛИКЪ И
ПРЕВОСХОДАЩЪ НЕГОВИ-ТЕ СИЛЪ ЧИНЪ. СКОРО ПОЧТО СЕ ОБЛЕЧЕ ВО МОНА-
ШЕСТВО, СЕ ПРЕСТАВИ НА НЕБЕСИ, ИДЕЖЕ ХРИСТОСЪ, И ОСТАВИ ЮДОЛІЕ-
ТО ПЛАЧЕВНО, ТЕМНИ-ТЕ СЕЛЕНІА, ТИНАВО-ТО БАЛТО НА ОБДЕШНО-
ТО ЖИЛИЩЕ. КИРИЛЪ ДУХЪ-ОТЪ ГО ПРЕДАДЕ БОГЪ ДУХОВЪ, А
ТЕЛО-ТО СИ, КЪ-ТО, ПРЕДЪ ДА ИСПИТАТЪ ВЪСЕСТВЕННА-ТА СМЪРТЪ,
ИЗНЕВОЛНО БЕШЕ УМЪРТВІЛО СЕБЕШ, БЛАЖЕННИЙ ПАПА СО СІЙ-ОТЪ
КАНЪ СВОЙ ЧЕСТНО И ТОРЖЕСТВЕННО ГО ПОГРЕБА ВЪ ХРАМЪ-ОТЪ
СВАТАГО ВАНИМЕНТА, СЛАВНАГО УЧЕНИКА ВЪРХОВНАГО АПОСТОЛА Пе-
тра, КОЙ-ТО (ВАНИМЕНЪ) ПОКОРИ ХРИСТЪ ВАНИСКА-ТА МЪДРОСТЪ
КАКО НЕКОЕ РАВИНА НА ГОСПОДАРКА: И ТАКА ПРІА ФИЛОСОФА ВЕЛИ-
КІЙ-ОТЪ УЧИТЕЛЬ УЧЕНИКА СИ; УЧИТЕЛЬ-ОТЪ НА ЛИЧНИЦИ-ТЕ ВО-
ДВОРОВАТЪ У СЕБЕ ПРОСВЕТИТЕЛЬ-ОТЪ НА НЕПРОСВЕЩЕНИ-ТЕ ДО ТОГА
НАРСДИ. И БОГЪ ЗА ДА ПОКАЖЕТЪ СВОЕ-ТО БЛАГОВОЛЕНІЕ КОНЪ Ки-
рилла, ПРЕДЗНАМЕНУВАТЪ УГОТОВАННА-ТА МЪ НА НЕБЕСИ СЛАВА; И
ПОРАДИ ТОА ВИДИМИ-ТЕ РАБОТИ И ПРАВНТЪ ПРОПОВЕДНИЦИ НА НЕ-
ВИДИМИ-ТИ: ВЕЩИ ОТЪ ЕДНО ПРИБЛИЖУВАНЪ ДО ГРОБЪ-ОТЪ НЕГОВЪ
ПОЛУЧУВАЕ ИЗЦЕЛЕНІЕ, И МНОГО ДРУГИ БОЛЕСТИ ОТГОНУВАШЕ БЛАГО-
ДАТЬ-ТА НА СВАТАГО ДУХА: ИБО ЧТО ТОЛКО ДОЙДЕШЕ НЕКОЙ ДО
ГРОБЪ-ОТЪ НЕГОВЪ СЪ ТЪРДА ВЕРА, НАН ПРИЗОВЕШЕ НАМЕ-ТО НЕГОВО,
СЕ ОТКИНУВАШЕ ОТЪ МУЧИТЕЛНА-ТА БОЛЕСТЬ. РАДИ ТЕА ВЪ ГОЛЕМА
ЧЕСТЬ И ЛЮБОВЬ БЕШЕ КИРИЛЪ У РИМАНИ-ТЕ. И ТАКА ЧУДОДЕЛАНІА-
ТА КИРИЛЪСИ ПРОСЛАВЛЮВАЕ ГО, А ПРОСЛАВЛЕНІЕ-ТО УВЕЛИЧАВАШЕ
ПОЧЕСТЬ-ТА МЪ А ПАКЪ ЧРЕЗЪ НЕА СЕ ПРОСЛАВЛЮВАШЕ БОГЪ. ТАКВА
ПОЧЕСТЬ ПРІА КОНЕЦЪ ОТЪ КИРИЛЪОВЪ ОТЪ БЛАЖЕННАГО ПАПА И ОТЪ

Бога. И Методїа пощо загуби сотрудики-отъ си и сѣтзго-
вещъ-отъ истинниѣ-отъ и по тело и по Бога братъ свой; по
свойственна на вси-те человеци немощь, неуѣшно и сѣрдечно жа-
лѣше за него: а пакъ отъ дръга страна се уѣтишаваше и рад-
ваше надевшице, что Кириалъ отъ тамо бще по више тѣа мѹ
помагатъ въ учитецко-то дело; защо, видеещи надворъ отъ
тело-то си, иматъ и достѹпъ у Бога по ѹдобенъ. Нога дойде
време за да си ходитъ Методїа на вѣручѣна-та мѹ епископїа,
отиде и обгърна гробъ-отъ братовъ си, и многократно призва
име-то Кириалово, коѣ-то толко любезно беше за него; и нако-
нечъ пощо оплака, телесно съ него разлѹченїѣ, призва на помощъ
молитвен-те негови и търгна на пѣтъ съ ученици-те си за во
Нерава, гдѣ мѹ беше престолъ-отъ епископскїѣ. вси-те качества,
съ кои-то Апостолъ Павелъ изображаватъ истинниѣ-отъ епи-
скопъ, Методїа и имаше, а особенно се отанчаваше со учите-
ска-та ревность; нбо не закопа талантъ-отъ, нито продаваше
дарованїа-та си дѹховни, за да ѹпотребитъ началствѣ-то, что
прїа, въ ѹдѣволствїѣ телесно. Секого настаблѣваше на добри-
работи; секого тѣмъ освещаваше со свѣце-то сасвѣсно: нбо а-
ко онъ предъ да прїимѣтъ епископскїѣ чинъ толко много при-
лежаваше на учитецко-то дело, всѣхъ да бѣстрѣтитъ некое пре-
пастѣѣ, колко повнше трѹдъ и прилежанїѣ трѣбѣше да ѹпостре-
ентъ онъ кога мѹ се вѣери дело-то, и прїа залогъ-отъ, и ко-
га знаеше, что сасѣа-та апостолски “горе не благовѣстѣѹщемѹ”
се относе и до него, колко поветѣе казѹва, тога онъ длженъ
беше да ѹснѣтъ и ѹмножитъ ревность-та учитецка, и бесѣдѣхъ
да се ѹпражняватъ въ свѣщенно писанїѣ, коѣ-то немѹ беше
сладко паче меда и сота?

При томъ не толко тогашниѣ-отъ князь Неравскїѣ Рас-
тислава непреставно поучаваше, и съ божественни заповѣди мѹ

образѣваше душа-та; но и князь-о на все-тѣ Панонїа, Ноцела го учеше и го съблѣваше да иматъ страхъ Божїи, за да го чѣбатъ. Онъ отъ всекакво злѣ, и како некое чѣда да го запирайтъ и утвърждаватъ. Такожде и князь-отъ Болгарскїи Бориса, кой-то беше современникъ на Гърчкїи-отъ царь Мухамедъ, Великїи Методїа още напредъ го учини дѣховно, и мѣ вложи любовь конъ матерїи-о мѣ, всегда прїятнїи лѣзикъ; и тога в-дностойно (непрестанно) го побѣчаваше со свои пастирски наставленїа; ибо Борисъ междѣ прочемъ имаше способнїи и добропрїимателенъ умъ. Въ негобо-то княженїе Болгарскїи-о народъ сподобисе да прїиметъ Божественно-то крещенїе, и да поберѣватъ во Христа.

Тогѣ Кирилъ и Методїа пощо видѣа да се умножаваетъ верни-те, и да се раждаетъ много чѣда водою и дѣхомъ, кои несомненно имавъ нѣжда отъ дѣховна пища, изнайдоа. Како що предрекохъме, писмена и преложїа книги-те на Българскїи їозикъ, за да иматъ достаточна божественна храна новороденїи-те чѣда Божїи, и така да достигаватъ въ дѣховно съвършенство въ мѣрѣ возраста Христова. И така Болгарскїи-отъ народъ, пощо се освободи отъ Очмако-то заблѣженїе, позна истиннїи-отъ и неложнїи-отъ потъ, сречъ Христа, ако и доцна (късна) скоро единавсетїи или дванадесетїи часъ, но се таки бѣже въ божественнїи-отъ виноградъ благодатїю призваващаго. Ибо призванїе-то на Българскїи-отъ народъ слѣчисе въ шесть хиляди и триста и седемьдесетъ и седма година отъ Мїротворенїе. Отъ другѣ страна великїи Методїа непрестанѣваше да побѣчатъ князѣ-те, първо за да ѣ наставитъ на богоугодно житїе, а пакъ второ, за да не можетъ некой да ѣ свѣститъ, имъ излагаваше истинно-то и неложно-то ученїе църковно, како некое царска и неложна монета, и твърдо го напечатѣваше

на дѣшн-те нмѣ тѣла що нмѣх да неможетъ да нмѣ го прѣ-
менитъ и повредитъ; нмѣ имаше тога таквн люди, що нзмѣ-
нѣвае истинно-те ученіе цѣрковно, и прѣмѣнѣвае прѣдела въ
цѣрковь-та Божіа. что беа подожили отци-те наши. Мнѣзина-
се повредѣвае отъ нововводимо-го ученіе на Френци-те, кон
ако и да учеа, що съ нх Божій се раждатъ отъ Отца, но
утвѣрждавае что божемъ Дѣхъ свѣтій исходитъ-отъ Сина. Све-
тій Методіа се противѣше на обѣ ложни учители, и ков со
слава Евангелски, ков со ученіе и свидѣтелства отечески нмѣ-
лагаваше, псминшленіа и всаковъ възнощеніе нмѣх на Божественій
разѣмъ подимающеся. Съ свѣй нмѣх онъ мнозина пленява-
ше въ послѣшаніе Христѣво и прѣводнше отъ ложна слава въ
истинна и непорочна, и така отъ недѣстѣнна ѣ правѣше честни,
защо и се учини и нарече отъ Божіа уста. И така верни-те
отъ денъ на денъ се умножѣвае, и слово-то Божіе растѣше та-
ке също, како що кажѣватъ мнѣстѣлъ Дѣка за Апостолска-та
проповѣдь, или како що читаме въ Свѣщенно-то писаніе за Дѣнда:
и домъ Давидовъ възвышашеся и укреплѣше-
ся, домъ же Саулѣвъ идѣше и изнемогаше. А
сборище-то еретическо бидѣши побѣдѣваемо отъ слова-та и и-
стинни-те дскавителства Методіеви, се, что толко можеше да
нмѣмѣсѣнтъ, или по харно да рѣча, се, что толко го наѣчава-
ше отецъ Мѣ, искони челоукоуѣица и со заздѣаніе хвалащій-
ся, употребѣи противъ угодики-отъ Божій, и съ безчисленн мѣ-
ченіа и искушеніа го сѣремни. Еретици-те за да успеатъ по
харно въ свое-то прѣдпріятіе свѣлстіа и совѣршенно привлекѣа
на своа страна известнаго по свѣ-то карварство и недовро-
желателство Светѣполка, кой-то заедно со Ростислава властѣ-
бѣаше въ Моравѣ.

МѢТЕОРОЛОГИЧЕСКЫ МѢЛЕНІИ.

Подирь слово-то Гожив, съ ков-то мы наченовамы наши-ти Книжници, и ков-то вѣкогы ще найде мѣсто въ наши-ти Книжки, кога наше-то учено дѣховенство ны удостоитъ съ труда си, какъ то ни съ съ врекли нѣкои отъ тѣхъ; второ-то мѣсто, какъ то и прилича, давамы на наукъ-тѣ, и съ надѣмъ, че и по тѣхъ часть не ще останемъ скѣдны отъ сотрудиници. И ако не бы ны подканило участие-то на наши-ти прѣвостепенны учены, кои-то ни съ обѣщали помощь-тѣ си, не быхъмы съ рѣшили да повемъ тойзи трудъ, кой-то надминѣва наши-ти силы.

Жалѣемъ, че въ тѣхъ прѣвѣ Книжкѣ, кои-то издавамы само за да посочимъ, кой планъ ще слѣдовамы, не можемъ да предложимъ на читателю-ти ни едно оригинално списание отъ наши-ти сотрудиници, защо то не смѣ имали вѣрма да съ споразмѣемъ, нъ ако бы издание-то ни да найде съчовство, и ако видимъ че ще може да напредѣва, то ще почнемъ редовно да издавамы по единъ книжицѣ поне два пѣти въ мѣсаци-тѣ, и надѣмъ съ че съдържанне-то нмъ ще бѣде

много по разнообразно отъ тойзи пръвз трудъ, за кой-то
мсалниъ читатели-ти да не издирѣжтъ погрѣшки-ти мѹ, за-
що-то вѣкъ начало е слабо и не свършено.

По горѣ рекохъмы, че второ-то мѣсто въ наши-ти Книжници
дѣлами на наукъ-тѣ, нъ да не бы да помислѣжтъ читатели-
ти ни, че тѣхъ часть сѣ е отредила само за учены, смѣемъ да ги
уверимъ, че и тѣхъ часть ще сѣ излага така, гдѣ-то да бжде
вѣкомѹ вразумителна. Инижло е вече онова вѣкъма, кога на-
ука-та е была едно голѣмо тайнство, кое-то сѣ е закрывало
въ тѣсны-ти оградѣ на Академии-ти, паднали сѣ оныи стѣны
кои то сѣмъ отдѣляли отъ свѣство-то. Общепародно-то прѣ-
даване отъ день на день сѣ распространява; учены-ты самы
ставжтъ преподаватели; Печатенны списани, простонародны
книгы разбывжтъ познание-то въ народъ-тѣ, а найпаче уче-
сы свирѣлы и дрѣжины свирѣжтъ трудоу-ти си и капитал-ти
си да да учинѣжтъ срдѣства-та, съ кои-то може да сѣ распро-
странѣ познание-то и учение-то.

Нъ ни въ еднакъ область на наукы-ти чловѣческый умъ не
е направенъ таквы голѣмы завоевани, колко-то въ ширекъ-
тѣ область на вѣстевенны-ти наукы; ни една наука не е и-
мала такво голѣмо влиание въ гражданскый-тѣ животъ на чло-
вѣчество-то колко-то вѣстевенны-ти наукы, за това и мы прѣд-
почетохъмы да почнемъ нашѣ-тѣ лѣтописъ съ слаткы-ти
дѣлы на Джемса Декинточа, кой-то казва „кога наблюда-
вахъ сзедание-то на Творца, дѣш-та ми сѣ испазна съ лю-
бовъ къмъ истинѣ-тѣ, къмъ прѣмудрость-тѣ, къмъ хубость-
тѣ, и най паче къмъ добринѣ-тѣ. Кси-то е най выиска-та чл-

бѣсть. Това наблюдение вѣжѣ ми любовь кѣмъ тѣба выскоко и вѣчно общество, кое-то вѣжѣ истинѣ и прѣмудрость, вѣжѣ хубость и добринѣ въ себе си сѣдѣжѣ. Тамъ любовь може да отблѣже дѣшѣ-тѣ отъ долни-ти временни прѣдметы и да ихъ приготви за снова выскоко назначенѣ, кое-то е приготвено за вѣжѣ-ти дѣшѣ, кон-то вѣжѣтѣ достойни за него.

Ето, любезный читателю, за коѣжъ причинѣ прѣминѣваемъ, мы отъ слово-то Бжже кѣмъ творениѣ-то Бжже, кѣмъ прирѣдѣ-тѣ.

I.

Вѣжѣый часѣѣжѣ, колко да е смѣениѣ съ работѣ за да по-срѣѣжѣ нужѣ-ти на гражданскѣй-тѣ си животѣ, има едѣжъ стра-нѣ, съ коѣжъ-то е свързанѣ съ природѣ-тѣ, и не е въ болѣж-тѣ мѣ да сѣ отѣрѣе отъ неѣжѣ. Ако бы небѣ-то да сѣ навѣси и да сѣ покрѣе съ мрачнѣ еднообразнѣ хмарѣ на нѣколко дѣна, и часѣѣжѣ напослѣдѣжѣ сѣ навѣси, и лице-то мѣ сѣ по-крѣе съ мрачнѣ хмарѣ, а кога отъ горѣ мѣ пакѣ сѣ изиски и лице-то мѣ сѣ засмѣе. И така часѣѣжѣ е като оглѣдало, въ кое-то сѣ оглѣдова синѣ-та чаши, коѣто е похлѣпена въ хлѣ мѣ съ вѣжѣ-ти си измѣненѣи, и вѣжѣый отъ насѣ стаѣа не само метеорологѣ, нѣ ако можѣмъ така да рѣѣимъ, сама-та метеорологѣи. Изъ това страдатѣлно положѣниѣ ражда въ насѣ потребѣность да проѣжѣѣваемъ таинственнѣй-тѣ ѣзыкѣ на грѣжѣжѣ-тѣ и на бѣ-ры-ти, съ кон-то природа-та ни говори, и да прочѣтамы таин-ственнѣ-ти бѣкѣы на бѣѣскаѣицѣ-тѣ съ кон-то ти пише по небѣ-то въ тѣмны ноѣи, за да можѣмъ да издѣримъ и да най-демъ едно постѣиѣнѣство въ вѣжѣны-ти измѣненѣи и да открѣѣѣмъ едѣнѣ законѣ въ вѣжѣный-тѣ произѣолѣ.

Нѣ ако не бы было това непостоянство, тымъ быны измѣненни, то никому не бы дошло на умъ да издирива и да съзира атмосферическы-ти явленни. Ксга въ единъ дръжинѣ сѣ събраны хора, кон-то немогѣтъ да найдѣтъ дръгъ предметъ за да сѣ завържи помежду имъ общій разговоръ, най често брѣмѣ-то имъ даба причинѣ за да почене разговоръ-тъ. Яко не бы сѣ измѣнило брѣмѣ-то толкось часто, ако быхъ сѣ повтарали всичкы-ти явленни редовно, като възхождане-то и захождане-то на слънце-то, то никой не бы си далъ тѣхъ нити да гвсери за него, нити да бѣлѣжи таквы измѣненни, кон-то редовно сѣ повтарѣтъ,

Нѣкон Вѣстествоиспитатели, кон-то сѣ пѣтсваан подъ Екваторъ-тъ въ тропическы-ти страни приказвѣтъ, че тамъ до толкось редовно сѣ измѣнявѣтъ атмосферическы-ти явленни, гдѣ-то кога иска нѣкой да призве примѣлы си, не го ками да заповѣда до обѣдъ, подиръ обѣдъ или подиръ пладна, а до борѣ-тъ или подиръ борѣ-тъ. За тойзи върскъ мы имамы скѣдни наблюдени за онъ-зи честитѣ климатъ, и само пѣтници, кон-то не сѣ навыклили на такво постынство, почудены отъ противуречие-то съ нашый-тъ климатъ, бѣлѣжѣтъ свои-ти впечатѣлѣнни и за да сѣ увѣрѣтъ въ това, що виждѣтъ, прибѣгѣтъ на метеорологическы инструменти. И колко да въ кратко тѣхно-то пѣтване и кѣсы тѣхны-ты бѣлѣжки, отъ нихъ научамы по много нежелч отъ тѣхъ-ти жителъ, кон-то нѣмѣтъ никакво побуждене да записвѣтъ онова, що сѣ повтарѣ всѣкый день.

Нашы-ти страни вѣлѣжѣтъ такво еднообразие, за това и климатъ-тъ Европейскый въ нареченъ Мартескы брѣмѣ на свѣтъ-тъ. Това название въ прилично само за оныи страны, кон-то, ако и да не гы плакне море-то, не сѣ твърдѣ далечъ, гдѣ-то

да могат да отбегнат морско-то влиание, а на кажда-то то не достига, много рѣзкы биватъ крайности-ти; и подиръ едно горѣще лѣто налетга много студена зима. И гдѣ-то море-то и негово-то влиание надвигва, тамъ времена-та на години-тъ: лѣто-то и зима-та губятъ свое-то значене, и всенъ-та е характеристическо-то время на години-тъ. Из кога погледнемъ отъ една страна скопенѣлы-ти чръты на Истскъ, а отъ друга, еднообразие-то на Западъ, лесно съ миримъ съ наши-ти страны и съ непостоянство-то на нашии-тъ климатъ. На истинъ и нашии-тъ въздухъ съ помрачава по нѣкогы съ мгла, из никогы ты не быва толкъ съ гъста, като въ Лондонъ, гдѣ-то на 24 Майа на 1832 год. въ день-тъ на рождението на царицъ-тъ по улицъ-ти тръгавъ дѣца съ запалены факелы (машалы) за да тръснатъ, както тѣ казвахъ, бѣскаво-то освѣщене, което бѣхъ направилъ, за честь на царицъ-тъ. На истинъ и у насъ частичко прѣбвала дъждъ, из все не така, какъ-то съ прѣва въ единъ пѣснѣ у Шекспира.

For the rain it raineth every day
With hey, ho, the wind and the rain.

И дъждъ-тъ вали всѣкий день,
Ийде и съ дъждъ и съ вѣтръ.

Ико и да е прѣнесалъ Шекспиръ това прѣдставление въ Илриѣ-тъ, из кой не види, че пѣвецъ-тъ кой-то пѣе тѣхъ пѣснѣ, е роденъ и порасналъ въ онѣхъ странахъ, въ коихъ-то, за да успѣсватъ единъ пѣтникъ, кой-то, като изгбен тръпнене-то си попыта: „Заръ тѣка въ Бристоль всѣкогы вали“ отговорихъ мѣ: нѣ, по нѣкогы и слънце изгрѣва. Да ли бы прѣдпочелъ нѣкъ такъо постоянно, отъ непостоянство-то на наши-ти страны, гдѣ-то още дъждъ не прѣбвалъ, слънце-то из-

грѣва, гдѣто и въ най горѣщи-ти мѣсаци по нѣкогы ста-
прохлада, а зимѣ слънце-то пече като лѣтось.

Нѣ въ това постоянно непостоянство въ тым вѣщны из-
мѣненни, можемъ ли да см надѣемъ да найдемъ едно основа-
ние, едннъ законъ, на кой-то тѣ см покосрѣжътъ, можемъ ли
да отанчимъ причины-ти отъ послѣдствим-та, условне-то отъ
условно-то? — Плхмнци-ти см имали на голѣмъ поетъ ро-
сѣ-тъ, кой-то мыслихъ че пада отъ звѣзды-ти, защо-то въ
игны звѣздны нощи повече роса пада, нѣ звѣзды-ти толкось
привемътъ участивъ въ падане-то на росѣ-тъ, колко-то и
свѣтланна-та въ падане-то на градъ-тъ, ако и да ваан той
всѣкогы деиѣ. Ими нощи см по прохладни отъ свѣтлинн, а
мѣсачина-та въ мын нощи свѣти, то въ старо врѣмѣ см мы-
слили, че мѣсачина-та докарова стѣдъ, за това и Ѹ Римскы-ти
Поэты нарича см ты стѣдена, хладна (*frigida, ro-
scida luna.*) и въ самъ-тъ Индологъ, богыня-та на
мѣсецъ-тъ Діана см счита най хладна-та хубавица; нѣ тым
поэтически приказкы имътъ псголѣмо достоинство отъ без-
мыслены-ти пророчества на нѣкои си метеоролгы, кои-то виж-
дътъ въ свѣтлинъ-тъ на мѣсецъ-тъ прѣдсказане за дсво
врѣмѣ, защо-то кога е врѣмѣ-то мыно, най прѣво мѣсачина-
та см мѣта въ очи.

Накво роса-та е стѣдена знаиашъ в оуѣ Иродотъ, кой-то
прнказва, че крокодиалы-ти ношѣ влазижътъ въ рѣкѣ-тъ, защо-
то вода-та ѿ е много по топла отъ росѣ-тъ. Нѣ догдѣ вѣр-
вахъ, че роса-та докарова стѣдъ, това мвлениѣ останае не
сбзыснено. Цельсъ прѣврнъ прѣдложенне-то и то см сбзысни.

Мы приведохмы тые примѣры за да покажемъ, че так-
вы погрѣшкы см неизбѣжни и показвжътъ, че сбзысненне-то на
всѣко мвлениѣ трѣбѣ да см тръси въ само-то мвлениѣ, а не

извънъ. И наука та нищо не е придобила отъ сѣбе, кон-то съ всѣко ново откритие искатъ да обяснятъ всичко, что не е още обяснено; и на мѣсто да кажатъ простоушно не знаемъ или не разбирамы, казватъ тебѣ е электричество, тебѣ е магнетизмъ. Да оставимъ въ покой и электричество-то и магнетизмъ-тъ и да се върнемъ къмъ другъ една сила на природѣ-тъ, кон-то има, мислимъ, погълтѣмо влияние на оныи явления, за кон-то тазкувамы сега. Таа сила е теплота-та.

II.

Теплотѣ наричамы естественнѣ-тъ причинѣ на тако едно свойство на тѣла-та, прѣзъ ко-то произваждатъ тѣ особенно едно чувство на наше-то тѣло, за ко-то и ги наричамы теплы. И така понятие-то за теплотѣ-тъ добыва-мы мы прѣзъ чувства-та. Мы казвамы напр. лѣтно вѣрема, че въздухъ-тъ е топълъ, водѣ-тъ, кон-то пари, казвамы че е горѣща, и напротивъ зимѣ въздухъ-тъ е хладенъ, ледъ-тъ е студенъ, и така студъ не е друго освѣнъ по малка степенъ на теплотѣ-тъ. Кога теплота-та се усили и стане непритна или неспособна на наше-то тѣло, то ѝ наричамы жаръ, най-высока-та степенъ на теплотѣ-тъ е каиана жаръ, кога тѣла-та поченатъ да издаватъ свѣтлинѣ. Кога теплота-та се умали казвамы че е студъ, и си представямы че и той расте, сирѣчь се умножава до една степенъ, гдѣ-то всичко скоченава. И така мы приемамы теплотѣ и студъ; нѣ помежду имъ нѣма границъ и нерѣдко едному се чини да е студено кога другимъ е горѣщо. Теплота-та съществѣва и може да се усили до каианъ жаръ, а студъ-тъ не съществѣва, и мы наричамы оныи тѣла студены, въ кон-то има по малко топлинѣ отъ други, съ кон-то ги сравнявамы, безъ да има, какъ-то рекохъ-мы по горѣ, границъ, гдѣ-то се върши теплота-та и начено-

БА СТУДЪ-ТЪ. — ЧАСТО СЛУШАМЪ ДА ПРИКАЗВЪТЪ, ЧЕ ЛѢТО-ТО БЫЛО СТУДЕНО ИЛИ ЧЕ ЗИМА-ТА БЫЛА ТЕПЛА, АКО И ДА Е БЫЛО ТОВА СТУДЕНО ЛѢТО МНОГО ПО ГОРѢЩО ОТЪ ТЕПЛОТЪ-ТЪ ЗИМА. ЧАСТО СА СПЛАКОВАМЪ, ЧЕ СТАИ-ТА НИ ИЛИ БАНИ-ТА Е СТУДЕНА И НАПРОТИВЪ СА ХВАЛИМЪ ЧЕ МОРЕ-ТО Е ТЕПЛО. И ТАКА ЛЕСНО МОЖЕМЪ ДА СА УБѢДИМЪ ЧЕ ТЕПЛОТА-ТА ИМА РАЗНЫ СТЕПЕНИ, И ЧЕ СТУДЪ-ТЪ НЕ Е ДРУГО ИЩЕ ОСВѢНЪ ДОЛНА СТЕПЕНЬ НА ТЕПЛОТЪ-ТЪ, КОЙТО МОЖЕМЪ ДА ПОЗНАЕМЪ, КОГА СРАВНИМЪ ЕДНО ТѢЛО СЪ ДРУГО; И ЛЕДЪ-ТЪ И НАЙ СТУДЕНО-ТО ТѢЛО ИМА ТЕПЛОТЪ. ЗА ТОВА ВЪ НАУКЪ-ТЪ МОЖЕ ДА БЪДЕ РЕЧЬ САМО ЗА ТЕПЛОТЪ-ТЪ, НЪ НИЩО НЕ ГЪБИ, АКО УПОТРЕБИМЪ РАЗГОВОРНЫЙ-ТЪ ИЗЫКЪ И НАЗОВЕМЪ СТУДЪ ОТРИЦАТЕЛНЪ ТЪ ИЛИ УМАЛЕНЪ-ТЪ ДО ИЗВѢСТНЪ СТЕПЕНЬ ТЕПЛОТЪ.

НЕ Е ТЪКА МѢСТО-ТО ДА ИЗЛАГАМЪ ЗАКОНЫ-ТИ И СВОЙСТВАТА НА ТЕПЛОТЪ-ТЪ, А ЩЕ СА ОГРАНИЧИМЪ САМО СЪ ТОЛКО КОЛКО Е НУЖНО ЗА ДА СА СВЪЗНИЖЪТЪ МЕТЕОРОЛОГИЧЕСКИ-ТЫ СВЪЗЕНИИ. (А)

НАЙ ГЛАВНЫЙ-ТЪ ИСТОЧНИКЪ, ОТЪ КОЙ-ТО ЗЕМЯ-ТА ПРИЕМА ТЕПЛОТЪ Е СЛЪНЦЕ-ТО, КОЕ-ТО ЗАВДАНО СЪ СВѢТЛИНА-ТЪ ПРАЩА НИ И ТЕПЛОТЪ-ТЪ. СВѢТЛИНА-ТА ВСѢКОГЫ ДАВА ТЕПЛОТЪ СПОРЕДЪ СИЛА-ТЪ СЪ. ВСѢКОМУ Е ИЗВѢСТНО, ЧЕ ТЪМНЫ МѢСТА СЪ БЫИЖЪ ПО ХЛАДНЫ ОТЪ СВѢТЛЫ; ЗА ТОВА ВЪ ГОРАЩИ-ТИ СТРАНИ ЗА ДА БЪДЕ ПО ПРОХЛАДНО ВЪ СТАИ-ТИ ЗАТВАРИЖЪТЪ ПРОЗОРЦИ-ТИ, АКО И ДА НЕ ГЫ ХВАЩА СЛЪНЦЕ-ТО, ЗА ДА БЪДЕ ПО ТЪМНО.

КОГА ВЪЗДУХЪ-ТЪ Е ХМАРЕНЪ И СВѢТЛИНА-ТА И ТЕПЛОТА-ТА СА УМАЛАВА, А ГЪСТИ ОБЛАЦИ ПРѢГРАЖДАТЪ ИХЪ СВѢТЪ. ВЪ СѢВЕРНИ-ТИ СТРАНИ, ГДѢ-ТО ВЪЗДУХЪ-ТЪ Е МНОГО ЧИСТЪ И ПРОЗРАЧЕНЪ СЛЪНЦЕ-ТО И ВЪ ЗИМНО ВРѢМЯ ГРѢЕ ТОЛКО СИЛНО, ГДѢ-

(А) ЗА СВОЙСТВО-ТО НА ТЕМНОТЪ-ТЪ ВИЖЬ „ ИЗВОДЪ ОТЪ ФИЗИКЪ НА НАЙДЕНА ГЕРОВА.

то плавич смолаж-тж на гемин-ти вж море-то, и снѣгж-тж на керамиди-ти, ако и да е въздухж-тж стужденж до 10 и до 20 градуса. Свойство-то на тѣла та врѣзж кон-то пада сазнице-то имѣтж голѣмо ваниинне на теплотж-тж прозрачны тѣла кон-то проущѣтж свѣтлинж-тж пропушѣтж и теплотж-тж. Сѣих стужло сазничѣж-тж теплотж може да са схбере и да са уснан до толкось гдѣ-то да може да растопи злато, нж не може да нагрѣе и да възвари водаж, зацо-то вода-та е прозрачна. Тѣла лискави гладкы, и свѣтлы отдавѣтж назаду свѣтлинж-тж и теплотж-тж; а чръны и рѣшавы поглушѣтж и бѣнж-тж и дрѹгж-тж, за това сѣих стужло можемж лесно да распалимж чръно възлице, нж не можемж да запалимж бѣлж книгж. Всѣкый знае че чръно обѣлкло дръжн лѣтѣ горѣцю, за това предпочитавы свѣтло и повече бѣло обѣлкло за лѣтѣо врѣмѣ. Вж сѣверны-ти страны садѣтж нѣкѣи овоци, кон-то за да үзрѣѣжтж искѣтж по голѣмж теплотж, отж колко-то има въздухж-тж, помеждѹ чръны стѣны, и сж тойзи начинж правѣтж да зрѣѣжтж черешы, прѣкѣсвы доры и грозде. Сламкы, трагѣе пжнчета и дрѣзвы, кон-то стрѣчѣтж вж ледж-тж или вж снѣгж-тж теплотж-тж на сазнице-то до толкось, гдѣ-то на скело нмж поскоро тѣе ледж-тж и снѣгж-тж. Ыко косыпемж ледж или снѣгж сж прѣсь или сж пепель, то по скоро са стопѣва, тѣмѣ срѣдство үпотребѣвѣтж вж Швейцарияж-тж, кога искѣтж да счистѣтж нѣкое мѣсто по рано за растенин-та.

Отж дѣйствиѣ-то на сазнице-то забиси и теплота-та на въздухж-тж, или цю е все едно, температурѣ-та на вѣтѣко едно мѣсто.

За да познаваемы температурѣ-та на вѣтѣко едно мѣсто побѹжда ны не само едно любопытство за да можемж кога сравнимж едно мѣсто сж дрѹго да видимж, че има мѣста, гдѣ-то

горѣщина-та не е за трыпѣне, а дръгы гдѣ-то студз-тѣ не е за вѣрж, нѣ учини още да познаваме причины--ти, за кои-то нѣкои растенни и животны умнрѣтѣ са само на едно мѣсто, а въз дръго нѣ.

Ако пожелаемъ колко годѣ да са владемъ въз издирбане на климатическы-ти отношения на разнѣ страны на земѣ-тѣ, то скоро са убѣждаваме, че тѣ зависѣтѣ главно отъ температурѣ-тѣ.

Нисамъ да не е изишно тѣкъ да обяснимъ що е средны температурѣ, и какъ са опредѣла тѣ средны температурѣ за всѣко едно мѣсто. Подъ названне-то средны температурѣ разумѣваме такъж еднѣ теплотѣ, кои-то заема срѣднѣ тѣ по междѣ най голѣмый-тѣ студъ и най голѣмѣ-тѣ горѣщинѣ, отъ това слѣдова, че средны-та температурѣ на едно мѣсто може да са опредѣли отъ срѣднѣ-тѣ температурѣ на нѣколко годинѣ, защо-то една година е по горѣща дръга по хладна, а средны-та температурѣ на всѣкъ еднѣ годинѣ може да са смѣтне отъ среднѣ-тѣ температурѣ на всѣкъ еднѣ мѣсѣцъ, кои-то пакъ трѣбѣ да са смѣтне отъ среднѣ-тѣ температурѣ на всѣкъ еднѣ день. И така остава да измѣримъ температурѣ-тѣ на въздухъ-тѣ нѣколко пѣти въз день-тѣ съ добъръ термометръ (1) (тепломеръ), и отъ тѣхъ измѣрениѣ да земемъ срѣдне-то число, нѣ за да не бы да впаднемъ въз погрѣшкѣ трѣбѣ термометръ-тѣ да бѣде скаченъ така, гдѣто да не може да има на него влиание нѣкогъ частно обстоятелство; да го не пече слънце-то, да го не

(1) За термометръ-тѣ и за всички-ти дръгы инстру-
менты, кои-то служѣтѣ за метеорологическы наблюденни, ще
поговоримъ на дръго мѣсто по на дажго.

досага въздѣхъ, кой-то смѣе отъ теплотѣхъ, да не вникъ на
 зидъ, кой-то сѣ грѣе отъ вѣтрѣ а да бѣде свѣтомъ освѣ-
 денъ и да показва само теплотѣ-тѣ на въздѣхъ-тѣ въ сѣн-
 кѣ. Съ той-зи начинъ можемъ да опредѣлимъ среднѣ-тѣ тем-
 пературѣ за всѣко едно мѣсто, и ако съединимъ на единъ
 картѣ бѣжки-ти мѣста, кои-то имѣтъ равнѣ среднѣ темпе-
 ратурѣ съ линни, тѣхъ линни наричатъ сѣ изотермическѣ
 линни (равнотеплы линни). Въ оныи мѣста, кои-то имѣтъ рав-
 нѣ среднѣ температури, или кои-то лежатъ подъ единъ изо-
 термическѣ линни, климатическѣ-ти отношени не сѣ всѣко-
 ги еднакви, защото два мѣста могатъ да имѣтъ равнѣ сред-
 нѣ температури кога въ едно-то и лѣто-то е по прохладно
 и зима-та по тепла, а въ друго-то кога лѣто-то е по горѣщо
 и зима-та по студена. За това ввели сѣ въ наукѣ-тѣ и дру-
 ги линни, за кои-то мы считамъ нужно да споменемъ тѣхъ, за-
 що може да сѣ слѣди и другѣй пѣтъ да говоримъ за тѣхъ.
 Линни кои-то съединяватъ всѣжки-ти мѣста, кои-то имѣтъ
 равнѣ температури лѣтось, нарекли сѣ ги изотеры (равнолѣт-
 ни линни), а изохими (равнозимни линни) наричатъ оныи
 линни, кои-то съединяватъ мѣста съ равнѣ температури
 зимнѣ.

Професоръ Дове, кой-то много години сѣ трудилъ за да
 изгладѣва распределеніе-то на теплотѣ-тѣ, издаде е три мно-
 го хубавы карты, въ кои-то е прѣвелъ равнотеплы линни за
 всѣкѣй единъ мѣстѣцъ.

Доста е да погледне само часовѣкъ на тѣхъ карты, за да
 види како криволятъ тѣхъ линни, и да сѣ увидѣ че климатъ-
 тѣ на всѣко едно мѣсто има голѣмѣ разницѣ отъ оузен
 климатъ, кои-то требоваше да има то посредъ все-то поло-
 жѣніе на землѣ-тѣ.

Что каковы результаты получаемы отъ тѣхъ наблюденій:

1) Средней-та температуръ въ тропическихъ-ти страны на одинъ годъ отъ другъ правъ разницъ по малю отъ 1 градусъ. Въ Парижѣ разницъ-та достига до 1, 3.

2) Подъ одинъ широтъ источны-ти бѣгсове съ по стѣдены нежели западны-ты, и разницъ-та расте заодно съ широтъ-т ж.

3) Заодно съ тѣмъ разницъ температуръ-та съ умалѣба отъ Экваторъ-тхъ къ южъ полюси-ти, слѣдовательно по бѣгсово съ умалѣба на востокъ, нежели на западъ.

4) Най горѣшъ-то мѣсто на землѣ-т ж, кое-то не можемъ да назывемъ теплымъ-тхъ Экваторъ, зацо-то не обхвача землѣ-т ж, намира съ въ сѣвернѣ-т ж Африкѣ. И най стѣдены-ти точки на землѣ-т ж, кон-то съ наричѣтхъ стѣдены полюси нахъждѣтхъ съ въ сѣвернѣ-то полшаріе два, одинъ въ сѣвернѣ-то при островѣ Гельландъ, а другой-тхъ въ сѣвернѣ-т ж Америкѣ, нхъ кой-то не е еще достаточно опредѣленъ. За южнѣ-то полшаріе-тхъ имамъ достаточно наблюдены.

4) Южно-то полшаріе е по стѣдено отъ сѣвернѣ-то.

5) Теплота-та съ умалѣба съ высотъ-т ж.

6) Теплота-та съ прибавѣ, коко-то на далѣеко съ спущены подъ землѣ-т ж.

7) Въ моретъ-та (особѣнъ сѣверны-ти) теплота-та съ умалѣба въ далѣочинѣ-т ж, догда достигне одинъ опредѣленнъ степенъ.

Разликъ-т ж, кой-то правъ температуръ-та на восточный-тхъ бѣгъ отъ западный-тхъ, ясно съ мѣта въ очи, кога сравнимъ Английскій-тхъ бѣгъ съ Скандинавскій-тхъ; нхъ тебѣ шленіе бѣ забѣлѣжено най прѣво, кога Европѣскы прѣселенцы минѣхъ въ сѣвернѣ-т ж съ населѣхъ подъ истъ широтъ, гдѣ-то съ надѣхъ да найдѣтхъ и истнѣ-тхъ климатъ, и

Бѣхъ пачюдены като найдохъ таихъ много не люте кан матъ
отъ свой-тыхъ. И колко силно са измѣнява температуръ-та отъ
западъ на востокъ могътъ да посочитъ нѣкои и другы при-
мѣры. Шотланди, Дании и Лехуи имътъ равни топини. Ирланди,
Янгани, Бельгии и Венгрии имътъ среднѣ температу-
рѣ. кой-то бы имало на востокъ едно мѣсто не по високо
отъ Неаполь. Цариградъ, въ Америкѣ-тѣ не бы ималъ по вы-
сокъ температуръ отъ Лапландиѣ-тѣ.

Какво температуръ-та са умалава съ высочинѣ-тѣ из-
вѣстно е всѣкомъ, всѣкий часъ-тъ знае че на высокы-ти пла-
нини вѣкогы има снѣгъ, и нерѣдко бали снѣгъ не на твърдѣ
высоки планини кога долъ въ поле-то бали джда; изъ никой
не е испыталъ че теплота-та са умалава на горѣ въ въздухъ-
тѣ, като Гелюсакъ, кой-то на 16 Септември на 1805 год.
вдигна са съ въздушный ширъ връвъ Парижъ и термометръ-тѣ
мъ, кой-то долъ показваше 22°, 2 теплотѣ, на высотѣ отъ
21480 педи паднѣ до 7,6°; сиречь намѣри еднѣ разницѣ
отъ 30 градусъ; изъ това умалаване на температурѣ-тѣ не
сѣдава едина законъ повсѣдѣ; изъ отъ различни наблюденни
заключаваме, че нощѣ е по слабо нежели денѣ, а по силно зи-
мѣ нежели лѣтѣ, изъ средне-то число на умалаване-то на тем-
пературѣ-тѣ, споредъ различни-ти измѣрени, е 677 пѣди за
всѣкий едина градусъ, сиречь за да са умали теплота-та на 1
градусъ трѣбѣ да са издигнемъ на горѣ на 677 до 700 пѣди.
За това на высоки планини намирамы истѣй-тѣ студъ както
и въ сѣверны-ти страны, и какъ-то на високо мѣсто, така и
на высокъ широтѣ достигаемы до еднѣ границѣ, гдѣ-то
снѣгъ-тѣ не са топи лѣтѣ, а стѣи вѣкогы; тѣмъ граница
са нарича сѣжна-та линиѣ или сѣжна-та граница, кой-то у

ПОЛЮСИ-ТИ ГЛАЗА ДО ЗЕМЛѢ ТѢ, А ЧѢКАТОРЪ-ТѢ СѢ НАМИРА НА
ОДИНЪ ВЪСОТѢ ОТЪ 14 ДО 15,000 ПѢДИ.

ГОРѢ СПОМЕНУХУМЪ, ЧЕ ГЛАВНЬИ-ТѢ ИСТОЧНИКЪ НА ТЕПЛОТѢ-
ТѢ Е СЛѢДЦЕ-ТО; НЪ ЗЕМЛѢ-ТА КАКЪ-ТО Е ИЗВѢСТНО НЕ СТОИ ВСѢ-
КОГЫ ВЪ ОДНО ПОЛОЖЕНІЕ КЪМУ СЛѢДЦЕ-ТО, А ВРѢТИ СѢ, И ТОВА
ВРѢЩЕНІЕ Е АВСОЛЮТНО, ОДНО ГОДИШНО, ОТЪ КОЕ-ТО И ЗАВИСИТЪ
ВРѢМЕНА-ТА НА ГОДИНѢ-ТѢ, А ДРУГО ДНЕВНО, КОЕ-ТО СѢ СЪВРѢ-
ШАВА ВЪ 24 ЧАСА, И ОТЪ ТОВА ЗАВИСИТЪ ДНЕВНЫ-ТИ ИЗМѢНЕНІЯ.

ЯКО СРАВНИМЪ РАСПРЕДѢЛЕНІЕ-ТО НА ТЕПЛОТѢ ТѢ НА ГО-
ДИННЫ-ТИ ПЕРІОДЫ ВЪ РАЗЛИЧНЫ ШИРОТЫ, ТО НАУСЖДАМУ, ЧЕ ВЪ
ТРОПИЧЕСКИ-ТИ СТРАНЫ ТЕМПЕРАТУРА-ТА НА ВСѢКЪЙ ОДИНЪ МѢ-
СЯЦЪ МАЛКО СѢ РАЗЛИЧАВА ОТЪ СРЕДНѢ-ТѢ ТЕМПЕРАТУРѢ НА ГО-
ДИНѢ-ТѢ. ВОЛКО-ТО ПО НА СѢВЕРѢ СѢ ВЛАДАМУ, ТОЛКОСЬ ПО ГО-
ЛѢМЪ РАЗНИЦѢ НАМИРАМУ МЕЖДУ ЗИМѢ-ТѢ И ЛѢТО-ТО. ЯКО И
ДА СТОИ ТАМЪ СЛѢДЦЕ-ТО ВСѢКОГЫ НИЗКО ПО ДЛИНА-ТА НА ДЕНЬ-
ТѢ ДОПАЗНА ТЕПЛОТѢ-ТѢ, И ЗА ТОВА И ВЪ НАЙ СѢВЕРНЫ-ТИ
СТРАНЫ ПОДІРЪ МНОГО МРАЗНЪ ЗИМѢ, ТѢТАКИ СТАВА ГОРѢЩЮ
ВЪ ТРОПИЧЕСКИ-ТИ СТРАНЫ ЦѢЛА ГОДИНА Е ЛѢТО, А ВЪ НАШИ-ТИ
СТРАНЫ ПОМЕЖДУ КРАЙНОСТИ-ТИ СЧІСЪТЪ СЪМЪ ХѢБАВЫ ПЕРЕХОД-
НЫ ВРЕМЕНА ПРОЛѢТЬ И ЕСЕНЬ, КОЕ-ТО НА СѢВЕРѢ СЕБѢМЪ СѢ ГЪ-
БІТЪ. ТАМЪ, КАТО НѢКОЕ ЧУДО СНѢГЪ-ТѢ ТѢТАКИ СѢ СТОПИ
И РАСТЕНІЯ-ТА ТОЛКОСЬ СКОРО НИКНУТЪ И СѢ РАЗБИВУТЪ, КАТО
ЧЕ ОЩІЩУТЪ, ЧЕ ВСѢКЪЙ ЗАГЪБЕНЪ ЧАСЪ Е МНОГО ОПАСЕНЪ ЗА ТѢХЪ.
ЗИМНИ-ТА ТЕМПЕРАТУРА НА РАЗЛИЧНЫ ШИРОТЫ ПРАВИ МНОГО ПО
ГОЛѢМЪ РАЗНИЦѢ, НЕЖЕЛИ ЛѢТНА-ТА. ВЪ ІУЛЬ МІЦѢ СРЕДНИ-ТА
ТЕМПЕРАТУРА ВЪ КАЗАНЬ (ВЪ РОССІИ-ТѢ) Е $15^{\circ}, 4$ И ГЛА РАЗ-
НИЦѢ ОТЪ ТЕМПЕРАТУРѢ-ТѢ НА РИМЪ, КОЕ-ТО Е $18^{\circ}, 9$, САМО НА
 $3\frac{1}{2}^{\circ}$ ПО СТѢДЕНА, А ВЪ ІАНУАРИА СРЕД. ТЕМ. ВЪ КАЗАНЬ Е $- 15^{\circ},$
 2 , А ВЪ РИМЪ $+ 6^{\circ}, 2$ СЛѢДОВАТЕЛНО РАЗНИЦА-ТА ДОСТИГА ДО
 $19^{\circ}, 4$.

Из крайности-ти много са свържватъ отъ влианіе-то на водж-тѣ. Вѣтрове кои-то дѣжатъ всѣкъй день то отъ море-то, то отъ брѣгъ-тѣ доказватъ че въ горѣщи-ти часове на день тѣ сѣши-та е по горѣща отъ море-то, а въ студены-ти часове, ношѣ, море-то е по топло отъ брѣгъ-тѣ. Това не-то-то срѣщамъ и въ годичны ти периоди лѣто-то е по тепло на брѣгъ-тѣ, а зима-та е по тепла на море-то. Отъ тѣхъ влианіе на водж-тѣ са сѣхиснава защо островскій-тѣ климатъ бѣжкогы е по мѣжкѣ, отъ планинскій-тѣ. Въ Ирландіѣ-тѣ зрѣе миртъ-тѣ като въ Персѣгѣ-тѣ, нѣ не зрѣе грозде, ако и рѣдко да мръзне зимаѣ, а токанско-то вино до толкъсь распала крѣвь-тѣ, гдѣ-то часвѣкъ забравѣ какъвъ мразъ хваща земя-тѣ, на коѣ то расте. Въ Англіѣ-тѣ рѣдко може да види чловѣкъ таковы мантинѣ, въ кои-то са ѹбиватъ Италианцы-ты.

Гдѣ-то надѣна вода-та тамъ пресѣлава и морскій-тѣ или островскій-тѣ климатъ. За тѣхъ и на Южно-то полушаріе студѣ-тѣ не е до толкъсь голѣмъ, коако-то трѣбѣаше да бѣде спорѣдъ лѣто-то, коѣ е студено. нѣ мы имамъ още твърдѣ малко наблюденіи за оныи страны и не можемъ и пѣн-банзители да сѣдимъ за климатъ-тѣ нмъ.

Какъ-то са различава Южно-то полушаріе отъ Гѣверно-то така и на сѣверно-то полушаріе годишно-то распреѣ-леніе на теплотѣ-тѣ въ Европѣ, кои-то е прерѣзана съ морета различава са отъ Гѣвернѣ Америкѣ и Азіѣ, кои-то са простираѣтѣ далечъ на Гѣверѣ въ студены-тѣ псыѣ. Освѣнь тѣхъ Европѣ-тѣ температурѣ още по вече са смѣжчава отъ теченіе-то на водж-тѣ отъ Экватора-тѣ къмъ полюсъ-тѣ, за тѣхъ зима-та Европѣ-тѣ е много по тепла отъ зима-тѣ въ Америкѣ и въ Азіѣ. Нью-Йоркъ въ Америкѣ има лѣто римско, а зима Дат-

сѣж ; Ввѣвекѣ имѣлѣто Парижско, а зимѣ Петербургскѣ. Пекинѣ имѣла погорѣше лѣто отъ Банрѣ, и по студенѣ зимѣ отъ Упсалаѣ.

Вѣтхы-ты метеорологы опредѣляли сѣ среднѣ-тѣ температурѣ на едно мѣсто отъ най голѣмѣ-тѣ горѣщинѣ и най голѣмѣй-тѣ стѣнѣ, зошо-то сѣ имѣли убѣжденіе че природа-та не прѣскача. а брѣви редсвѣно, и вѣ самы-ти крайности остава покорна на законы-ти си, и тѣ сѣ былѣ правы, зошо-то ако сѣ спѣснемѣ маалко нѣщо на долѣ подѣ земѣ-тѣ, то скоро ще найдемѣ тамѣ онѣмѣ постояннѣ среднѣ температурѣ, коѣ-то трѣсимѣ да опредѣлимѣ отъ наблюденіи; На единѣ аршинѣ подѣ земѣ-тѣ не намирамы разницѣ междѣ дневнѣ и нощнѣ температурѣ, а на 25-30 аршина нѣма вече разницѣ и помеждѣ лѣтнѣ и зимнѣ температурѣ. Таплина-та толко слабо сѣ вѣзвѣла бѣ земѣ-тѣ, гдѣ-то на единѣ и пѣсвинѣ аршинѣ подѣ земѣ-тѣ най теплыи-тѣ день на годинѣ-тѣ пада сѣ около 22 Августа, а ако сѣ спѣснемѣ оше на единѣ аршинѣ, то ще найдемѣ най голѣмѣ-тѣ горѣщинѣ на 30 Августа, а ако ли пакѣ речемѣ да идемѣ на пѣть аршина на долѣ, то на 9 Октомвриѣ а на 10 арш. дѣлѣко най голѣмо лѣто ще имамѣ на 15 Декемвриѣ, а най голѣмѣ-тѣ зимѣ на 15 Юниѣ.

Оше вѣ старо вѣрѣмѣ извѣстно е было, че зимницы-ты по топлѣ сѣ зимѣ, нежели лѣтѣ; на това мѣнѣне Грѣци-ты сѣ основали своѣ-тѣ *антисперістасис* на теплотѣ-тѣ. Глазнице-то кѣто сгрѣбѣ земѣ-тѣ лѣтѣ прѣвѣ иѣ пориула, и теплота-та излаза на вѣнѣ и стака по студено подѣ земѣ-тѣ, а зимѣ студѣ-тѣ стага земѣ-тѣ и теплота-та сѣ удрѣжа вѣтрѣ, за това е и по топло подѣ земѣ-тѣ. Това исто показватѣ и источницы-ты, коѣ-то избѣрѣтѣ отъ такѣмѣ дѣлѣбчинѣ, и онѣва чюдѣ коѣ-то спѣсѣва Лѣкрѣций за источникѣ-

тѣ въ Храмахъ-тѣ на Юпитера Аммона, че вода-та мѣ е денѣ
студена а ношѣ топла.

*Est apud Ammonis fanum fons luce diurna
Frigidus, at calidus nocturno tempore fertur,*

наамраммы го во всички-ти источники. Заръ не е по голѣмо
чудо, кога зимѣ найдемъ въ едно езеро незамръзвало снова
мѣсто, кое-то лѣтѣ, кога се кѣпимъ, отѣгммы, защо то
е много студено? нѣ всѣко чудо има си естественъ-тѣ при-
чинъ, и кога их познаемъ, то прѣстава да бѣде чудо.

Въ тропически-ти страны най добрый-тѣ источники мал-
ко прохладѣ дава, защо то теплота-та мѣ твърдѣ малкѣ
разницѣ прави отъ среднѣ-тѣ температурѣ на мѣсто-то.
Источники-ты, колко по отъ дълбоко избирѣтъ толкъ по
вѣрно показвѣтъ среднѣ-тѣ температурѣ на мѣсто-то, и
такѣвы извори донасятъ ползѣ на наукѣ-тѣ, защо-то и тамъ,
гдѣто пѣтници-тѣ не може да остане много врѣмѣ, отъ тем-
пературѣ-тѣ на водѣ-тѣ може да опрѣдѣли среднѣ-тѣ тем-
пературѣ толкъ вѣрно, колко-то и съ многолѣтни наблю-
денни.

По на голѣмѣ дълбочинѣ, гдѣ-то вече сила-та на слън-
це-то не досага подземни наблюдени показвѣтъ, че теплотата
расте на долѣ въ земѣ-тѣ, това помысно доказвѣтъ горѣщи ис-
точники, кое-то показва че земѣ-та освѣтъ слънчевѣ-тѣ теплотѣ
има и другѣ особеннѣ теплотѣ, влияние-то на коѣ-то не е
еще достаточно опрѣдѣлено, нѣ съществуване-то на коѣ-то
не можемъ да не признаемъ. Защо то е доказана съ многократ-
ни наблюдени подъ земѣ-тѣ въ просвѣдѣнны каденци, и
какъ то рекохмы, отъ горѣщи-ти води. Искали са често да
объяснятъ происхожденіе то на горѣщи источники съ галваниче-
скы и химическы процеси или съ мѣстны пожари подъ земѣ-тѣ.

Тыя причины на истиннѣ могутъ да стопажтѣ вода, изъ ще бѣде мѣчно да са обхисни съ тыя причины постойнство-то на теплота-тѣ, кои-то имѣтѣ источици-ты, и какъво постойнство? ако сравнимъ на пр. измѣрении, кои-то сѣ правени прѣди сто години, ще найдемъ че и до днесъ температура-та не са в измѣнила ни на едно влакно, и мы днесъ са купимъ въ бани, кои-то са неградени още на брѣмѣ-то на византийци-ти, и вода-та имъ е до толко въ горѣца, гдѣ-то тѣло-то едва имъ трае, и ако не мыслимъ че византийци-ты сѣ имали толкъ съ нечувствителнѣ кожѣ, като пнадолци-ты, кои-то Маршалъ Нармонъ видѣлъ въ Брюссъ, че стоѣтѣ по нѣколко часе въ герѣциѣ вода отъ 62 градуса, то приведени-ты примѣры ако и да не доказаватъ право, че земли-та има въ себе си теплотѣ, то не доказаватъ че горѣци-ти воды не са грѣитѣ отъ мѣстны пожары, кои-то не быхъ могли да са продажжѣвѣтъ цѣли столѣтия.

Още едно доказателство, че земли-та има своѣ теплотѣ не сава отъ сѣнце-то, нахъждамы въ планины-ти, гдѣ-то копѣтѣ рѣдѣ-тѣ, тамъ сѣ забѣлѣжили че теплота-та расте по единъ градусъ на 55 арш. кои-то е съгласно съ оныи наблюденны, що сѣ правили въ кладанци-ти.

Гамъ подземна теплота, мно е че може да има влияние на климатѣ-тѣ и да бѣде еднѣ отъ причины-ти, кои-то доказавѣтъ разницѣ-тѣ помѣждѣ дѣйствиелный тѣ и солечны-тѣ климатѣ.

Обръщамы са сега къмъ дневно-то распредѣление на теплотѣ-тѣ, кои-то не быхъ могли да прѣумѣмъ, ако не быхъ мы знали законѣ-ти на распространение-то на теплотѣ-тѣ. Всево тѣло испуца теплотѣ въ пространство-то, въ кои-то е заключено и приема отъ него. Ако испуца по веще

ОТЪ КОЛКО-ТО ПРИЕМА ТО ИСТИНОБА, АКО ЛИ ПРИЕМА ПЯКЪ ПОВЕЧЕ ОТЪ КОЛКО-ТО ИСПУЩА, ТО СЪ СГРѢВА, И ТАКА ТЕМПЕРАТУРА-ТА НИМЪ СЪ УРАВНЯВА. ИСНО-ТО НЕБО НЕ ПОВЕРИЩА ТЕПЛОТЪ НА ЗЕМІЖ-ТЪ, ЗА ТОВА ИСНИ НОЩИ СЪ ХЛАДНИ, А ОБЛАЦИ-ТИ ПОВЕРИЩАТЪ ТЕПЛОТЪ-ТЪ НАБЛЪДЪ. ЗА ТОВА ГРАДИНАРЕ-ТЫ ПОКРЫВАТЪ МЛАДЫ-ТИ РАСТЕНИИ СЪ ТУСЛАКИ СТЕКЛА ЗА ДА ГИ СПАЗАТЪ ОТЪ НОЩНИЙ МРАЗЪ, ДА ГИ НЕ ВИЖДА НЕБЕ-ТО. ВЪ ТРОПИЧЕСКИ-ТИ СТРАНИ, ГДѢ-ТО ВЪЗДУХЪ-ТЪ Е ПРОЗРАЧЕНЪ И ГОРѢЩА-НА-ТА ПРѢЗЪ ДЕНЬ-ТЪ Е ГОЛѢМА, НОЩЬ-ТА СТАВА МНОГО СТУДЕНА, ЗА ТОВА ІЪ НАРИЧАТЪ ЗИМЪ НА ОНЫМЪ СТРАНИ. БЮРЮСЪ ВЪ ЕДИНО ИЖТУВАНЕ ПРѢЗЪ ПУСТЫНИЖ-ТЪ ПРѢЗЪ ЕДИНЪ НОЩЬ ИЗЪВЪСНИ ВСИЧКИ-ТИ СЪ КАМНАМИ ОТЪ СТУДА. ГЪМБЕЛАТЪ И БОНПАЛЪ ВЪ ТРОПИЧЕСКИ-ТИ СТРАНИ МРАЗНИХЪ ПРѢЗЪ НОЩЬ-ТЪ, КОГА НОЩУВАХЪ ВЪ ПСА-ТО АКО И ДА ПОКАЗВАШЕ ТЕРМОМЕТРЪ-ТЪ НИМЪ НА 2 АРШ. ВЪЗЪЗЪ ЗЕМІЖ-ТЪ ДО 20°. НЕ САМО ВЪ ТРОПИЧЕСКИ-ТИ СТРАНИ НО И ВЪ НАШИ-ТИ, КОЙ-ТО Е НОЩУВАЛЪ ВЪ ПОЛЕ-ТО, ЗНАЕ КОЛКО СТУДЕНО СТАВА НА ТРѢЖ-ТЪ. ВЪ АНГЛИИ ДЕСАТЪ МѢСАЦА ВЪ ГОДИНЪ-ТЪ ЗЕМЬ-ТА СЪ ОУЛАЖДА НОЩЬ ДО ЗАМРЪЗНОВАНЕ.

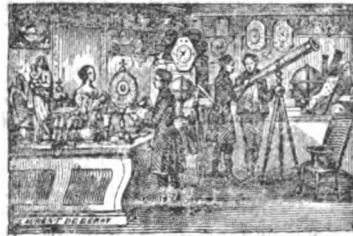
ВЪ НѢКОИ СЪ МѢСТА. КОГА ВЪЗДУХЪ-ТЪ Е СПОКОЕНЪ И ВЪЗДУХЪ-ТИ ИРКОБАМСКАТЪ, ЛАЛІЖЪТЪ МОКРЪ СЪМЪ НАИ КИСЛИ ПЪМЕТЪ ДА ПОМРЪЗНАТЪ НЕБЕ-ТО СЪ ДЫМЪ, И ДА ОПАЗНАТЪ РАСТЕНИИ-ТА ОТЪ МРАЗЪ. ДЫМЪ-ТЪ СЪ УПОТРЕБАВАЛИ И ВЪ СТАРО ВРѢМЯ, КАКЪ-ТО КАЗВА ПЛИНИЙ, ЗА ДА ПРЕПАТСТВОВАТЪ НА МРАЗЪ-ТЪ.

ВЪ НАЧАЛО-ТО НА ПРОЛѢТЬ-ТЪ ЗЕМЬ-ТА ГЪБИ ПРѢЗЪ ИСНЪ НОЩЬ ПОВЕЧЕ ТЕПЛОТЪ ОТЪ КОЛКО-ТО ПРИДЪБИВА ОТЪ СЪЛНЦЕ-ТО ВЪ КРАТКИ-ТИ ДНИ. ТОВА Е ВРѢМЯ-ТО, ВЪ КОЕ-ТО, КАКЪ-ТО КАЗВА ЕДИНЪ СТАРА ПОСЛОВИЦА, ОБЧЕРНИХЪ-ТЪ ПО СКОРО ЖЕЛАЕ ДА ВИДИ БЛЪЗЪКЪ-ТЪ ВЪ КОШАРЪ-ТЪ СЪ, НЕЖЕЛИ СЪЛНЦЕ-ТО.

ВЪ ДНЕВНО-ТО РАСПРЕДѢЛЕНИЕ НА ТЕПЛОТЪ-ТЪ СЪСТАВЪ ОЩЕ ДА ЗАБѢЛѢЖИМЪ, ЧЕ НАЙ ГОЛѢМА-ТА ТЕПЛОТЪ ПРѢЗЪ ДЕНЬ-ТЪ СТА-

БА ЕДИНЪ НАИ ДВА ЧАСА ПОДИРЬ ПЛАДНІЖ, ЗАЩО-ТО СЛЪНЦЕ-ТО
СТЪН НАИ ВЪСКО ПО ПЛАДНІЖ, А ВСѢКЪ ПРИЧИНЪ ЗА ДА НАПРАВИ
ДѢЙСТВІЕ-ТО СИ ИСКА ДОСТА ВРѢМЯ. І НАИ ГОЛѢМЫЙ-ТЪ СТЪДЪ В
ПРѢДЪ ИСТИЧАНЕ-ТО НА СЛЪНЦЕ-ТО, ЗАЩО-ТО ЗЕМІ-ТА ПРѢЗЪ ЦѢ-
ЛЪ НОЩЬ ГДБИ ТЕПЛОТЪ-ТЪ СИ. ОТЪ ИСТЪ-ТЪ ПРИЧИНЪ И НАИ
ГОЛѢМА-ТА ГОРѢЩИНА ПРѢЗЪ ГОДИНЪ-ТЪ ПАДА ВЪ СРѢДЪ-ТЪ
НА ІЮЛІА, А НАИ ГОЛѢМЫЙ-ТЪ СТЪДЪ ВЪ НАЧАЛО НА ІАНУАРИА.

И ТАКА АКО БЫ МЕТЕОРОЛОГИЧЕСКИ-ТИ ИВЛЕНІИ ДА ПРЕДСУЖ-
ДАТЪ СЪЗЪ РАСПРЕДѢЛЕНІЕ-ТО НА ТЕПЛОТЪ-ТЪ ВЪЗЪЗЪ ЗЕМІЖ-ТЪ, ТО
ТѢ ТРѢБѢ ДА БЪДАТЪ СЪГЛАСНЫ СЪ ЗАКОНИ-ТИ НА ТЕПЛОТЪ-ТЪ.
СЪГЛАСНО СЪ ТЫМЪ ЗАКОНИ, ЩЕ ИЗЛОЖИМЪ ДОПЪТИ ВЪЗДУШНИ-ТИ И
ВОДНИ-ТИ МЕТЕОРИ.

М И С Л И

ЗА

БОЛГАРСКИН-ОТЪ АЗИКЪ.

И дръгій потъ сме кажалє. пакъ сега кажуваме, що за да можеть да се составитъ еденъ общій писменній азикъ първо в потребно да излезатъ на мбе си-те местни наречіа и идіотизми на азикъ-отъ ни, върху кон-то общій-отъ азикъ иматъ да се издѣлатъ: догдє се не направитъ тоа нещѣ, никоѣ не можеть и нематъ право да сѣдитъ и да редитъ за общій писменній азикъ, основуваѣщи се на едно толко, коє и да є оно, наречіє; и секоє подобно сѣденіє и реденіє, како не полно, тѣа є сѣбно и безпосдно.

Нашій-отъ азикъ, како що є познато, се дѣлитъ на двє главни наречіа, отъ кон-то едно-то се говоритъ во Болгаріа и Тракіа, а пакъ дръго-то во Македоніа. Първо-то отъ нѣхъ вєкѣ є семъ извєстнѣ; защо се что се писало до сега на нашъ їезикъ се на него се писало, а на дръго-то ни гри: по таа причина, что възрєжденіє-то на наша-та писменностъ се почна осгора на долѣ. Оваа є причина-та, что не толко иностранны-те слав-

банисти, но и исти-те наши учени, что не принадлежатъ на Македонско-то наречіе, немаѣтъ за него никакво основательно и определено понатіе. За да извѣдѣме на съѣтъ Македонско-то наречіе со си-те неговѣ общи и местни наѣотнѣзми, до колко въ то намъ возможно, мѣе имаме намереніе да составиме на не-го грамматика въ параллель со дръго-то; но понеже тоа наше намереніе мѣжетъ мало да се позабавитъ, мѣе сега излагаме кратко главни-те неговѣ особености стносно кѣмъ дръго-то наречіе. (а)

Македонско-то наречіе не толко не трѣбѣтъ и не мѣ-жетъ да бидѣтъ исклученно отъ общій-отъ писменній азикъ. Но дѣбро тѣа бѣше ако оно са прѣимаше за главна неговѣа основа; по тѣа причина что оно е по пълнозвѣчно, по пълно и по стрѣсно, и въ много стѣсненіа по пълно и по всѣгѣто. Пред-ставители на тоа наречіе се югослапдин-те страни на Македоніа.

Първа-та и най голема-та разлика, що сѣществѣватъ по медъ двѣ-те наречіа, состоитъ, спорѣдъ наше-то мненіе, въ различно-то имъ произносѣванье, или словѣудареніе: Така Македонско-то наречіе свикновено любитъ да ударатъ въ начало на слова-та, а на противъ дръго-то на конецъ, таке что въ пър-во-то наречіе бѣе никой пѣтъ не мѣжете да срещнете слово съ удареніе на последній-отъ слогъ, кога на противъ тоа последно-то въ повеке-то слова ударатъ на окончаніе-то. Обѣ Македонско-то наречіе се близѣватъ со Бѣлѣско-то.

(а) Излагавши обѣ особености на Македонско-то наре-чіе мѣе имаме во вниманіе изложеніе-то на Г. Миханловскій за подобни-те особености по медъ новобѣлѣгарскій-отъ азикъ вообше и старій-отъ. Вид. Ц. Вѣстникъ № 520.

ОСБЕНЬ ТОА ВЪ МАКЕДОНСКО-ТО НАРЕЧІЕ НАХОДИМЕ ЧРЕ СЛЕД
ДВУШИ-ТЕ ОСОБЕННОСТИ:

1) Оно не търпихъ следуюци-те шипащи въкви Ж и Ш предъ Д и Т, и въ таковъ случаи последни-те или се умалчаваетъ, или сохрѣняваеъ твърдо-то свое произношеніе.

2) БѢКВА-ТА ꙗкоже сего имать ꙗзъко и ясно проноше-
ніе, а не, како въ друго-го наречіе, отърибство и полугласно.

3) Е и О ни въ какъвъ случай не си изменѣваѣтъ своето произношеніе, како въ другото наречіе, първа-та на И, а друга-та на У.

4) Ж и Ъ сочѣвали своето ползгласіе ТАМЪ, ГДЕ и во дрѹго то наречіе, и ТОЛКО ВЪ ЕДНО ПОДНАРЕЧІЕ СЕ ПРЕВРАТИЛЕ ВЪ ПОЛНІГЛАСНА О, КАКО: Корстѣ, Цркѣвъ, Ворѣвъ, полнѣ, Кѣртѣ, Тѣрга и проч. на МЕСТО: Кѣрстѣ, Цркѣвъ, Вѣртѣ и проч.

5) Ъ секога, безъ исключеніе, се произноситъ како чисто Ѣ, и никога не звъчитъ како Ѡ, како що ставатъ въ другото наречіе. Яко да не беше тоа разногласіе въ произношеніето свая буква можеше совършено да се изметнетъ отъ новоболгарската писменность. Бега на първъ потъ мѣѣ ѡ оставме на страна, до гдѣ видиме и разсудиме по добре за ней-зина-та судьба.

б) Х или со семъ се оставатъ , како на примеръ : ода, убава, оро, арно, пишеа, одеа или одев, стоеа и пр. на место : хода, хубава, ходеха, стоеха и пр. или се произноситъ како Ф : пишефъ, читафъ, прафъ, фала, фърла, на место : пишехъ, пражъ, хвала и пр. или наонецъ како в : убв, бзава и пр. на место : ухъ, бзлха. Правилъ за тоа тѣ се изложатъ во грам-матиката.

7) ЧЛЕНОВИ-ТЕ ОТЪ МЕСТОИМЕНІА-ТА ОБЗ И СНЗ, ЗА КОИ-ТО НЕКОГА ПОДРОБНО БЕХМЕ ПИСАЛИ, И ПЛЪЗ ИМАМЕ ДА ПИШЕМЕ ЗА

да спровѣргнеме некои ложни мненія, що сѹществѹваѣтъ за нѣхъ.

8) Склоненіѣ-та на собствени-те имени поѹцелеле въ Македонско-то наречіе, отколи въ друго-то, како имаме да видѣме въ грамматика-та.

9) Средни-те имени, что кончаваѣтъ на ле и ре и си-те ѹмалителни въ множественно число кончаваѣтъ на ина, а не на ета, како: поле полѣна, море морѣна, момче момчѣна, кни-же книжинѣна.

10) Третьо-то единственно лице въ настоѹще-то време въ извѣстѣно наклоніе сохрѣнѣваѣтъ старо-то окончаніе тѣ.

11) Третьо то множественно лице на тѣа нѣсто време иматъ различно, спередъ видѣ-стѣ на глаголѣ-стѣ и поднаречіе-то, окончаніе, заѹто не в ѣде место да имѣаме подробно правила за тѣа нѣщо.

12) Македонско-то наречіе иматъ дѣпричастіе.

13) Рогата-та бѣква жъ въ Македонско-то наречіе се произнеситъ како чисто п, а въ некои места како о, напри-меръ, рака, мака, лажа, каде, мажъ и пр. или рска, мска, потъ, лска и пр. на место рѣка, мѣка, пѣтъ, и пр. Тѣако во едно поднаречіе сна е сохранила, и то тѣако во горепомѣнѣ-ти-те слѣчан, сирѣчь кога сна е коренна бѣква. Оваѣ бѣква и въ друго-то наречіе не е сохрѣнена освѣнь въ горепомѣнѣ-ти-те слѣчан. сирѣчь въ тѣе не много слова, гдѣ она се нахѣдитъ во среде. Следѣватѣлно ако дѣржиме мѣе едно начало, сирѣчь да пишіаме споредъ сегашно-то произношеніе, како что и тре-бѣтъ да правиме, ако сакаме да не падаме въ противоречіе, и да не затрѣдѣваме правописаніе-то безъ секоѣ нѣжда и пол-за, жъ не требѣтъ да се ѹпотрѣбѣваѣтъ освѣнь въ горепомѣнѣ-ти-те слѣчан.

Така ѹбо противорѣчатъ себѣ си, две начала принимаѣщи,

ЩЕ-ТО Ъ ДА СЕ ПРИГOTOBABAТЪ И НАСТРОЮВАТЪ ЧСТА-ТА ЗА ДА
ГО ПРОИЗНЕСЕТЪ ПРАВИНО.

Тоа что казахме за ж можеме да кажеме и за ъ. Понеже свла бѣква иматъ съвършенно еднакво произношване со и и нѣколко не се станѣватъ отъ него нѣжно е, споредъ наше-то мнѣнїе, да се изхвърлитъ отъ исовоболгарска-та писменность, како съвършенно негоднїй членъ. Въ такъвъ слѣчай етимологїа-та нищо немаетъ да пострада; нбо она ще се утвърждаватъ на сегашно-то произношенїе. Нищо не казѣваетъ тѣе, що вѣкаетъ, тѣа, ако изхвърлиме ъ и други подобни бѣкви, ще възникнатъ голема неѣдобства въ словопроизводство-то ако некои докажатъ тоа нещо мѣе сме готѣви да се ѣклониме отъ свое-то мнѣнїе.

При сва кратко изасженіе присовокупѣваме нескѣко народ-
ни песни на Македонско-то наречіе, кои въ много отношеніа
се любопитни.

1.

ВЪЛНЦЕ-ТО МІ Е НА ЗАОДЪ.

Самобіла є з'їдз гора.

МѢРЧЕ БСѢВОДА ПРЕДЗ НѢА.

Курза е коня водеше,

ЦЗРЕНХ Ё РЎЎРАКХ НОСЕИДЕ,

НѢРЧЕ ВЪСЬВАДА ГОВОРЯТЪ:

САМСЕЛО ДЕ МАЙКО ДЕ,

Доста ти кѣна пѣкодифъ;

ДѢСТА ТИ ЕАЙРАКЪ ПѢНОСИФЪ.

Я самъвила гѣворитъ:

ПѢВЪДИ ЖИРЧЕ ПѢВОДИ,

И ЦУРБЕНЪ БАЙРАКЪ ПОРОСН

До зелѣни-не (а) либадѣ,
До стѣдѣви-не клáденци.
Тáмо се жéнитъ днѣла.
Дѣветъ си сѣстри кáнило,
Дѣсета сѣстра не кáни,
Дѣсета сѣстра кóпрнна.
Кóпрнна вó дѣоръ сѣдеше,
Грѣмка си кѣрка; чѣшлаше,
Грѣмко ле кѣрко, Грѣмко ле,
Вѣга тѣа ѡдишъ ѹ вѣйка,
Ѹ вѣйка кѣрко нá свáдба,
Дá в' фáтишъ ѡро нáсколъ;
Дá н' пѹщишъ сáйа(б) дó зѣми,
Дá н' крѣнешъ(в) прѣвезъ ѡтъ ѡчи,
Дá н' дóгледатъ вѣйко ти,
Вѣйко ти кѣрко днѣла:
От' в вѣйко ти нѣберенъ,
Нѣберенъ кѣрко бѣзъ вѣра;
Дá н' мѣ тѣ крѣнетъ срáмота.
Грѣмка ѡтнѣ нá свáдба,
Грѣмка си мáйка нѣ пóчѹ,
Гн' фáти ѡро нáсколъ,
Гн пѹщи сáйа дó зѣми,
Гн' крѣна прѣвезъ ѡтъ ѡчи.
Мн á дóгледа вѣйко в ,
Вѣйко в лѣто гóкорнѣта:
Свáтнѣи бѣли свáтѣи ,

(а) Членъ въ множествено число отъ местоимѣнiе Онъ.

(б) Женско жѹбе.

(в) Крева ще се речетъ днга.

Не приползните пѹшки-те ;
Не презовете кони-те;
Невеста ни е въ дборѣ.
Грѹмка си вѹйка дѹчала
И люто ми прскѹнала ,
Офз лѣле Бже милечекз.
Зѹрси рѹса кзрѹбава,
И погѹреши кѹменѣе,
Потзпчѹте го вѹйка ми,
Вѹйка , ми Бже ѹнкѹла.
Вѹко ми Грѹмка прѹкана
Пѹста се клѣтва фѹтила,
Зѹрси рѹса кзрѹбава,
И погѹреши кѹменѣе,
И потзѹко вѹйка е.

2

Щѹ е вѣрѹа во пѹройна цѣркѹвѹ,
ѹли гзрмитз на' се зема трѣсетз ?
Ни ми гзрмитз ни се зема тресетз
Се вѣнчаватз Милошз со нѣвеста.
Е постѹсналз пѣрсти со пѣрстени.
Тѹм мѹ се нѣмѹ мѹлно мѹлнтз ,
ѹ Милоше мѹе мѹло добро
Нестѹскаѹми пѣрсти со пѣрстени.

3

Похваллз се богѹтѹй-отз
ѹ сѹ богѹтз и прѣбогатз,
Тѹкз се нѹшатз и пѹнашатз.
Вѹко рѹба во глобина.
Вѹко ѹрѹлз во вѹшнна
Вѹко ѹбца сз рѹдо ѹгне,
Вѹко лѹза сз бѣло грѹзѹе.

СЪВРЕМЕННА ЛѢТОПИСЬ.

И А

Блзгарскы-ти Книжици.

ЧАСТЬ ПРЪВА

1-й Января 1858.

КНИЖИЦА ПРЪВА.

СЪВРЕМЕННА ЛѢТОПИСЬ.

И на половинѣ не бы достигнѣло цѣль-тѣ си наше-то поврѣменно списанно, ако не бы извѣщавало читатели-ти за всичко що става по свѣтъ-тѣ въ наше-то врѣмя; за това во всѣкъ единъ книжицѣ ще сѣ виси една съвременна лѣтопись, която ще бѣлѣжи всичко, що е интересно за всѣкий часѣкъ вообще и за всѣкий българинъ особито. Нѣ за да не бѣдѣтъ тѣмъ бѣлѣжки окжани, какъ-то ги намирами въ дневници-ти, ще залегнемъ колко-то е възможно да бѣдѣтъ изложени систематически, и за това дѣламъ нашѣ-тѣ Лѣтопись на нѣколко Дневника и ѣмъ поченовамы съ

ПОЛИТИЧЕСКИИ ДНЕВНИКЪ :

Оставамы на Газети-ти да распространявѣтъ всѣкъдневни новини, и слѣхове съ кои-то сѣ пазни зема-та, нашии-тѣ Дневникъ ще сѣ ограничи само съ оныи новини, кои-то сѣ придобили колко-годѣ надѣждѣмъ достовѣрность и имѣть значение въ политическый-тѣ животъ на общество-то. И педирѣ общи-ти политически въпроси, ще излагамъ робини-ти на внѣтрѣшнѣ-

тѣ политикѣ. По нѣкогы ще бѣде нѣжно да потакуваме и по на дѣло за нѣкои международни въпроси.

Подиръ вѣсточнѣ-тѣ войнѣ, Европѣйскѣ-ти дѣла, какъ-то е извѣстно, не сѣ могли нѣколко врѣмѣ да дойдѣтъ въ прѣво-то си вѣстѣвенно положеніе. Слѣдъ борѣ-тѣ, политическа-та атмосфера не може тѣтакси да сѣ измѣни. Слѣдъ сключеніе-то на Парижскѣй-тѣ мирѣ мы видѣхѣмъ нѣкои несогласіи за пограничнѣ-тѣ линіи помеждѣ Бассарабиѣ и Молдавиѣ, и за устройство-то на Княжества-та, кое-то още е напредѣ. Гръцко кое-то бѣше заето съ чужестранни войски подаде поводъ на другѣ въпросѣ, кой-то сѣ разрѣши, като сѣ тегнахѣ оныи войски. Италия, недоброа отъ свое-то послѣдствіе, възбуди вниманіе-то на Европѣйскѣ-ти кабинети, и тѣхѣно дипломатическо посрѣдничество. Въ едно вѣмѣ сѣ тѣмъ въпроси поддигна сѣ и невѣшателскѣй-тѣ въпросѣ.

Наши-ты читатели знаѣтъ отъ дневници-ти какъ сѣ погоди несогласіе-то за граници-тѣ, нѣ най затрѣднителнѣй-тѣ пунктѣ, на парижскѣй-тѣ трактатѣ, за устройство-то на Княжества-та още не сѣ е развѣрзала, и тѣй послѣдѣ сѣга всичко-то вниманіе на дипломатиѣ-тѣ; Да съставимъ да си въведемъ той, какъ-то мѣ е отредѣно, а мы да сѣ обзрѣмъ кѣмъ Италия-тѣ — Наши-ты читатели не сѣ упѣстали безъ вниманіе рѣзки-ти Ноти, кои то размѣнихѣ помеждѣ си Австріи и Сардиніи, подиръ тѣмъ ноти, ако и да сѣ прекъснѣхѣ дипломатическѣ-ти сношеніи по междѣ тѣмъ царства, нѣ мирѣ-тѣ не сѣ наруши, нити пакъ има желаніе, кое-годѣ отъ нѣхѣ да го наруши. Друга-та страна на Италианскѣй-тѣ въпросѣ, несогласіе-то помеждѣ Западни-ти Дрѣжави: Англіѣ и Франціѣ съ Неаполитанско-то Правителство, не напредѣва и не наближава до разрѣшеніе-то си. Надѣвахѣмъ че Неаполн-

танско-то Правительство, като роди царница-та сына, ще сбиа-родова прощение за политически-ти престъпници, и съ това колко-годѣ ще удовлетвори Западно-ти Дрѣжави, и съ тыи надежди не са испазнѣхъ, защото прощение-то, коб-то даде правительство-то нѣма политическый характеръ.

Несогласие-то помеждѣ Прѣссия и Швейцария за Невшателскый-тъ Кантонъ разрѣши са миролюбиво на Конференция, кси-то са събра въ Парижъ въ Мартъ мѣсѣцъ. Англо-персидско-то несогласие и то прие конецъ при посредничество-то на Франция и мирный-тъ трактатъ са подписа въ Парижъ, и са одобри и отъ двѣ-ти страни.

Съвѣстѣмъ въ дрѣго положение са нахожда Англо-китайскый-тъ въпросъ, кой-то на времѣа бѣше незатихналъ, защото дрѣгы прѣисшествиѣ привлѣкохъ всѣмъ-то внимание на Англия, възмущение-то въ Индия-тъ; за тыи два въпросъ, кои-то още не са свършени, ще имамы случай и дрѣгый пѣтъ да поговоримъ по надалѣ, сега само видимъ че прѣвый-тъ въпросъ. ще земѣ голѣмы размѣры и ще вѣсѣмъ и дрѣгы дрѣжави въ войнѣ съ старѣ-тъ поднебеснѣ Империя.

Има още нѣкои и дрѣгы въпроси, за кои-то не споме-нахъ въ наши-тъ лѣтописи, защото нѣмамы още подѣржкѣ-тъ ни источники, отъ кои-то да можемъ, почръпнемъ достовѣрни извѣстии, и съ мы са надѣемъ че ще са дѣкара и дрѣгый пѣтъ да говоримъ за тѣхъ; а сега, колко-то ни помага паметъ-та да можемъ само да напомнимъ, че отъ тыи въпроси по примѣчателный-тъ в несогласие-то помеждѣ Германскы-ти дрѣжави Австрия и Прѣссия сътъ единѣ странѣ и данинѣ отъ дрѣгѣ странѣ за Нѣмскы-ти княжества, кои-то влази-тъ въ составъ на Датско-то кралѣвство.

Дрѣгый международный въпросъ, въ кой-то не поговѣдствен-

но е заинтересована Дания-та разрѣшила окончателно въ Копенгагенъ на Конференциѣ: всѣка геминь, кон-то прѣминѣва прѣвъ Зундскый-тъ проливъ, отъ коѣ да в нациѣ, бѣ даужни да плаща на мѣстно-то правителство разноска не само за геминѣ-тъ, нъ и за стокѣ-тъ, тѣсва затрѣдываше плавание то по Балтійско-то море. Нъ трактатѣ-тъ, кон-то ѣа подписа въ Копенгагенъ на 14 Марта, отъ прѣдставители-ти на всички-ти европейскы приморскы Господарства отклони това прѣпатствие. Тойзи трактатѣ содрѣжа осемь пѣункта: Дания-та сѣ отказва отъ свое-то право да бѣрма отъ гемин-ти платѣ, а въ вознаграждение за оны разноска, кон-то ѣе прави, за да освѣщава фенери-ти, да чисти проливѣ-тъ и пр. всички-ти дѣрѣжѣ, кон-то сѣ договарѣтъ ѣе и платѣтъ едновременно 30,476,325 (') ристалеры околѣ 4,600,000 тѣрскы лиры; отъ кон-то на пай-тъ на Англичѣ сѣ пада да плати псвече отъ 10 миліѣна, Россия-та ѣе плати по малко, Пруссия-та псвече отъ 4 миліѣна; по 1 $\frac{1}{2}$ мил. Швеция и Голландия малко псвече отъ 1 мил. Франция, Дания и Испания; по малко отъ 1 мил. ѣе плати Америка, Норвегия, Бразилия, Мексимбургъ, Бѣлгия, Португалия и пр. Тѣсва распредѣление сѣ смѣтиѣ отъ доходи-ти, кон-то бѣ получила Дания отъ 1842 — 1847 и 1851 — 1853 години.

Помеждѣ бѣлѣжѣ ти за общѣ-тъ политикѣ не мѣжемъ да не спомѣнемъ още едно обстоятелство, за коѣ-то много сѣ

(') Цѣла-та сѣмма на вознаграждение-то е опредѣлена въ 35,000,000 ристалеры, нѣкъмы свалѣмы отъ неѣ 1,122,078 ристал. кон-то сѣ падѣтъ на Даниѣ-тъ, и дѣругѣ части, кон-то сѣ падѣтъ на пай-тъ на оны дѣрѣжѣ, кон-то още не сѣ подписаѣ договорѣ-тъ.

е говорело и писало въ свое-то време. Ако и да не може къ наше-то време свидание-то на царя-ти да има такво голямо значение на политически-ти въпроси, въ кои-то отъ день на день по голямо влияние придобива общественно-то мнение, какъ-то в имало свидание-то Брѣдѣртско или Тназитско, такъ въ свидании немогатъ да вѣдѣтъ безъ послѣдствия за политически-ти дѣла. За примѣръ можемъ да укажемъ на свидание-то Осборнско помеждѣ Императора Наполеона и царицѣ-тъ Англицкѣ, съ кои-то сѣ устранихъ прѣпатствиѣ, кои-то вѣхъ възникли въ рѣшение-то на въпросъ-тъ за Адънавскы-ти княжества. Ъто защо 'и мы не можемъ да умзачимъ за свидание-то Штѣтгардско и Веймарнско, кои-то не могатъ да останѣтъ безъ политически послѣдствия и надѣемъ сѣ, че ще имѣтъ полезно влияние на разрѣшение-то на текущи-ти политически въпроси.

Подиръ тѣмъ краткы бѣлѣжки за общѣ-тъ политикъ споредъ планъ-тъ кой-то сѣмы приели въ нѣшнѣ-тъ лѣтописи дажнѣ сѣмѣ да прѣгледамѣ и частнѣ-тъ вѣтриннѣ политикъ на всѣко едно царство, нѣ какъ-то извѣстнѣмѣ по горѣ още нѣмамѣ источники за тѣмѣ часть, кои-то во всѣкѣ Вижницѣ сѣ ухъврѣшенствова, и ще сѣ разбива посече, за това сграницавамѣ сѣ тѣка сѣ общо едно заключение, че подиръ възстои-тъ войнѣ, кои-то сѣстава влохъ въ Историкѣ-тъ, всѣко едно царство свърнѣло в всичко-то си внимание на вѣтрѣшнѣ-то устрѣйство, най мѣнѣ прииѣръ видимъ въ наше-то отечество. Наше-то Високославно Правителство залѣ-га и приема мѣри за да устрои благодѣйствѣ-то на народи-ти, кои-то населявѣтъ царство-то; ако искамѣ да прѣ-бромѣмъ всички-ти мѣри, кои-то приема-то за тѣмѣ цѣль не бы ни стигнѣло ни време ни мѣсто, за това ще посочимъ само

най главни-ти отъ кон-то прѣво мѣсто зема устройство-то на едно ново министерство-то за народно-то просвѣщение. Императорско-то правителство даде новъ заповѣдь на Патриархъ-тъ да събере Синодъ и прѣдставители отъ народъ-тъ за да устройтъ дѣла споредъ смисла тѣх на Хат-и-Хумаина. Императорскій Бератъ содръженъ съ писмо отъ Министра на чужестранни-ти дѣла до Греческаго Патриарха, излагашъ наставление-то на Портъ-тъ, съ кой начинъ да сѣ устрой тѣхъ народно събрание: Тѣхъ събрание трѣбѣ да бѣде отъ седмъ члена, кон-то ще избере Патриархъ-тъ отъ виско-то дѣхъсвенство, отъ 10 члена избрани отъ знатни-ти граждае на народъ-тъ и 10 члена избрани отъ нѣафи-ти. Цѣль-та на тѣхъ събрание е да свѣди и да устрой църкви-тъ и другы народни потребности. Императорскій-тъ Бератъ показва и каквы правила трѣбѣ да слѣдсва тѣхъ събрание за да устрой напр. избирание-то на Патриарха и на другы служители на църкви-тъ, заплатъ-тъ, кои-то ще приеме всѣхъ единъ отъ тѣхъ, рѣдства-та, съ кон-то ще сѣ посрѣщатъ разноски-ти, мѣри-ти за да сѣ наплатятъ дѣлгове-ти на Патриарши-тъ и пр.

Единъ чиновникъ ще сѣ отреди отъ виско-тъ Портъ да присѣтствсва въ тѣхъ събрание.

Подиръ всѣко събрание ще сѣ дѣла рапортъ на собѣтъ-тъ на Танзиматъ-тъ, кой-то ще извѣщава в. Портъ.

Прѣво-то събрание станѣ на 9 Ноември.

Правителство-то наше не е оставило безъ внимание и материально-то благоденствие на народъ-тъ; кой-то чете газетни-ти, не може да не е забѣлявалъ колко проекты сѣ станали въ кратко врѣмѣ за да сѣ устрой финанси-та система, кон-то е прѣво-то основание на материально-то благоден-

СТЕНЕ НА НАРОДЕ-ТЪ И НА ЦАРСТВО-ТО. БЕГА ПАКЪ, СЪ НОСИ СЛЪХЪ ЗА ЕДИНЪ НОВЪ ПРОЕКТЪ ЗА ДА СЪ УСТРОИ БАНКЪ. — НЕ МОЖЕМЪ ДА НЕ СПОМАНЕМЪ ТЪКА ОЩЕ ЕДИНЪ МЪРЪ НА ПРАВИТЕЛСТВО-ТО, КЪЕ-ТО НАЗНАЧИ МЕЖДУНАРОДЕНЪ КОМИСИОНЪ ЗА ДА ПРОГЛАДА ТАРИФИ-ТИ СПОРЕДЪ ПОТРЕБНОСТЪ ТЪ НА ВРЪМА-ТО. ТАКА КОМИСИОНЪ Е ПОЧЕНАЛА СВОЕ-ТО ДѢЙСТВИЕ.

ОТЪ ТАКА НОВИНА НАЙ БЛИЗКО Е ДА ПРОГЛАДИМЪ ДО ДРУГИЙ-ТЪ НАШЪ ДНЕВНИКЪ, КОЙ ТОЩЕ НАРЕЧЕМЪ :

ТЪРГОВЕВСКИ ДНЕВНИКЪ.

ВЪ ТОЙ-ЗИ ДНЕВНИКЪ НА НАШЕЖ-ТЪ ЛѢТОПИСЪЩЕ СЪ БѢЛѢЖИ СОСТОЯНИЕ-ТО НА ТЪРГОВИНАЖ-ТЪ ВЪ ВСѢКО ЦАРСТВО И ОСБЕИ-ТО ВЪ НАШЕ-ТО ОТЕЧЕСТВО. И ТОЙ-ЗИ ДНЕВНИКЪ ДОЛЖНЫ СМЪ ДА ПОЧЕНЕМЪ ОТЪ ПАРИЖСКИЙ-ТЪ ТРАКТАТЪ, ОТЪ КОЙ-ТО, КАКТО РЕКОХЪМЪ И НА ДРУГО МѢСТО, ПОЧЕНОВА НОВА ЕПОХА ВЪ ИСТОРИНАЖ-ТЪ НА ЧАСОВѢЧЕСТВО-ТО. ВЪ НАШИЙ-ТЪ ПЕАНТИЧЕСКИЙ ДНЕВНИКЪ ИМАХЪМЪ СЛЪЧОЙ ДА ЗАБѢЛѢЖИМЪ ЧЕ ПОДНРЪ ТОЙ-ЗИ МИРЪ ВСИЧКИ-ТИ ПРАВИТЕЛСТВА СЪСРЕДОСТОЧНА БНИМАНИЕ-ТО СИ НА БЪТЪРѢШНО-ТО УСТРОЙСТВО, И НА ВСЪДѢ ПОЧЕНАХЪ ОТЪ ТЪРГОВИНАЖ-ТЪ. ВСѢКО ЕДИНЪ ЦАРСТВО ЗАЛѢГНА НАЙ ПРЪВО ДА УРЕДИ УСТАВ-ТИ НА ТЪРГОВИНАЖ-ТЪ, И ДА ИЪ УЛЕСНИ КОЛКО-ТО МОЖЕ ПОВЕЧЕ, ВЪ ОНЫ ЦАРСТВА, ГДѢ-ТО ТАРИФИ-ТЫ БѢХЪ СТѢСНИТЕЛНЫ ЗА ТЪРГОВИНАЖ-ТЪ, ПРИЛѢГНАХЪ ДА ГЪ ПРОГЛАДАТЪ И ИЗМѢНИТЪ СПОРЕДЪ ПОТРЕБНОСТЪ-ТЪ НА ВРѢМА-ТО; НАВСЪДѢ СЪ СЪСТАВИХЪ КОМПАНИИ НА ПАЕВЕ СЪ ГОЛѢМИ КАПИТАЛИ ЗА ВСѢКАВИ ТЪРГОВЕСКИ ПРОДЪПРИѢТИИ ЗА МОРЕПЛАВАННЕ, ЗА ЖЕЛѢЗНИ ПЪТИЩА, ЗА УСТРОЙСТВО НА БАНКСЕ, ИЗ ЕДИНЪ ФИНАНСОВИЙ КРИЗИСЪ, КОЙ-ТО Е ПОЧЕНАЛЪ ОЩЕ ВЪ ВРѢМА-ТО НА ВЪЙНАЖ-ТЪ, И КАТО ПОЧЕНА СВОИ-ТИ ПОСЛѢДСТВИИ ОТЪ ПМЕРНАЖЪ, ГДѢ-ТО КЕ-

наличих много търговски капи, распространи са по цял свят, най-богати-ти европейски царства бях принудени да приемат мѣри за да възпрат зло-то. Английско-то правителство събра Парламентъ-тъ не ране, само за да приеме потребни-ти мѣри противъ това зло. — Французскій-тъ Императоръ самъ прие участие, и съ едно писмо до Министеръ-тъ си иска да успокои обществото и да подържи същото довѣрие; Много дръгъ правителства дадохъ помощ на банкери-ти, за да посрѣтнатъ плащане-то си. и така споредъ послѣдни-ти вѣсти отъ Европа, това зло са умалала и монета-та, коя-то бѣше са убрала, почела е пакъ да прилива въ търговия-тъ; споредъ тѣхъ причини и проекты-ти на наше-то Правителство за да устрои монетна-тъ си системъ нѣмахъ до сега успѣхъ, нѣ надѣемъ са, че и това зло, което е най-голяма-та прѣпънка за търговия-тъ, ще са устрани скоро. Императорскій-тъ съвѣтъ не прѣстава да са грижи за това нѣщо, нѣ до сега не можн да сполучи желание-то си, защото, както казахъмы по горѣ, монета-та бѣше станала рѣдка и бѣ най-богати-ти градища и царства.

Важ-то заключимъ нашия-тъ политически дневникъ съ благодарни-ти мѣри на правителство-то, така исто имамъ удоволствие да заключаемъ и този дневникъ съ единъ новъ мѣръ, кои надѣемъ са, не ще да остане безъ благодарни послѣдствия за търговия-тъ, тъй мѣръ е: учреждение-то на едно отделение при министерство-то на търговия-тъ, което подъ прѣдсѣдателство на Негово Прѣвѣхосудителство Исмаилъ паша, ще са заемъ съ общественни-ти дѣла. Въ вторъ-тъ Внѣшницъ надѣемъ са да можемъ да изложимъ трѣхъ-тъ на междѣ народна-тъ Комиссия, коя-то е отредена за да прѣ-

ГЛАДА ТАРИФИ-ТИ НА СТОСКИ-ТИ, ЩО ВЛАДЕЛИЧЪ И ИЗДАВЕЛЦЪ , А
СЕГА ПРЕЖИВУВАМИ КАМУ НАШИЙ-ТЪ

ВНИЖЕВНИИ ДНЕВНИКЪ.

ВЪ ТОЙЗИ ДНЕВНИКЪЩЕ БЪЛЪЖИМЪ ВСИЧКО, ЩО СЪ ОТНОСИ ДО
НАШИЖ-ТЪ КНИЖНИКЪ, И ВСИЧКО ЩО СЪ ПЕЧАТА НА БЪЛГАРСКИЙ-
ТЪ ЯЗЫКЪ, ЩЕ ИЗБЪСТАВАМИ ЧИТАТЕЛИ-ТИ И ЗА КНИГИ, КОН-ТО
СЪ ИЗДАВАЛЦЪ НА ДРУГИ ЯЗЫЦИ И ИМАТЪ КОЛКО-ГОДЪ ИНТЕРЕСЪ
И ЗА НАСЪ

Онаи ГОДИНА, КАТО ПОЧЕНА СЪ ЕДНО КАЛЕНДАРЧЕ , КОН-ТО
НАСЛАДЪ СЪ ПОСРЪЩАНЪ СЪ РАДОСТЬ , ДО ТОЛКОСЪ БЪ ЧЕСТИТА СЪ
РАДОСТИИ НОВИНИ ПО ТЪЖЪ ЧАСТЪ, ГДЪ-ТО НЕЗНАЕМЪ ОТЪ КОИЖ
ДА ПОЧЕНОМЪ, ЗА ТОКА ТРЪКВАШЕ ДА ГИ ИЗЛОЖИМЪ НАРЕДЪ КАКЪ
ТО СЪ СЪ ПОСЫЛАВАЛИ, НЪ ОТЪ ДРУГЪ СТРАНЪ ИМАМИ ДАЖНОСТЪ
ДА ПОДАДЕМЪ НАЙ НАПРЪДЪ РЪКЪ НА НАШИЙ-ТЪ СЪБРАТЪ, НА ПО-
ВРЪМЕННО СПИСАНИЕ , ЗА КОН-ТО СЪ НАУЧАВАМИ ОТЪ ПОСЛЪДНИ-ТИ
ЛИСТОВЕ НА Ц. ВЪСТНИКЪ. ЧИТАТЕЛИ-ТИ НИ НЕ СЪ ЗАБРАВИЛИ, НА-
ДЪБЕМЪ СЪ , (ТАКЪ И НЪЩА НЕ СЪ ЗАБРАВИЛЦЪ И ПОДИРЪ ЦЪЛИ СТО-
ЛЪТИИ) СНИИ КНИЖИЦИ, КОН-ТО ИЗДАВАШЕ ПРЪДИ НЪКОЛКО ГОДИНИ
Г. ФОТИНОВЪ ВЪ ИЗМИРЪ ПОДЪ НАЗВАНИЕ ЛЮБОСЛОВИЕ. СЕГА НЕ-
ТЪЙ Г. ФОТИНОВЪЩЕ ПОЧЕНЕ ПAKЪ ИЗДАНИЕ-ТО СИ САМО СЪ ДРУ-
ГО НАЗВАНИЕ: ЛИСТЪ ЛЮБОСЛОВНЫЙ И ПР.

НАДЪБЕМЪ СЪ ЧЕ НАШИ-ТЫ ЧИТАТЕЛИ СЪ РАДОСТЬЩЕ ПОСРЪЩ-
НАТЪ ТЪЖЪ НОВИНА.

ДРУГА ЕДНА НОВИНА, СЪ КОИЖ-ТО ВЪЗЕМЪ ДА ЧЕСТИТИМЪ
БЪЛГАРСКИ-ТЪ КНИЖНИКЪ, НЕЩЕ ПО МАЛКО, СТРУВА НИ СЪ, ДА ЗА-
РАДУВА ЧИТАТЕЛИ-ТИ: ЕДИНЪ ОТЪ НАЙ РЕВНОСТНИ-ТИ ОСНОВАТЕЛИ НА
НАШИЖ-ТЪ КНИЖНИКЪ Г. ДРАГАНЪ ЦАНКОВЪ ЗАЕДНО СЪ Г. БОЯНА
МИРКОВА СЪ ДОЗВОЛЕНИЕ НА ПРАВИТЕЛСТВО-ТО НИ СЪТВОРИХЪ ПРЪДЪ

дни ти въ Цариградъ типографія̀ Българскъ , кѣм-то почѣ-
на да приносѣ надобѣ; Прѣва-та книга, цю са напечатѣ въ
тѣмъ типографіѣ: е Сокращеніе на тѣрскѣ-та Исторіѣ отъ
основаніе-то на Имперіѣ-та до нашъ-ти дни. Списана на фран-
цузскѣ отъ Н. Малѣфа. прѣвелена и поизложена съ нѣкои при-
ложеніѣ отъ П. Р. Славейкова. Мы ще поканемъ всѣхъ, кѣм-
то има колко годѣ желаніе да познае Исторіѣ-та на Царе-
ви, подъ владѣство-то на кои-то българскій-тъ народъ е прѣ-
живѣлъ и честити и скръбни дни, да си придобіе тѣмъ книж-
кѣ, кѣм-то са четѣ много приятно, защото и языкъ-тъ ѣ в
много сладкъ и печатъ-тъ ѣ в много хубавъ и четъ.

Въ най голѣма-та, най радостна-та нѣбна. кѣм-то мы
днесъ бѣлѣжимъ въ нашии-тъ дневникъ е безсмертный-тъ
трудъ на Найдена Герсѣ. Има-то на Г. Герсѣ отдавна е
неизвѣстно по всичкъ Българіѣ, то е бече заело едно отъ най
почетни-ти мѣста въ Исторіѣ-та на наше-то просвѣщеніе
и на нашиѣ-тъ Книжници. Не е тѣкъ мѣсто да излагамъ
всичко, цю е извършилъ Г. Герсѣ за нашиѣ-тъ Книжници и
просвѣщеніе. Негови ти дѣла ще найдѣтъ по прилично мѣсто
въ исторіѣ-та и по достойно перо за да ги опише; въ на-
ший-тъ дневникъ не може да не внесе въ своиѣ-тъ лѣтописъ
българскій-тъ Словарь на Найдена Герсѣ, съ кѣм-то са до-
платилъ една отъ най прѣви-ти потребности наши. Кѣм-то е ѹ-
ловилъ кога годѣ перо, за да надраши поне два реда, осѣтилъ
е тѣмъ потребностъ, а колко по силно ѣ осѣтилъ онъ-зи кѣм-
то иска да прѣведе нѣщо отъ чужестранни языци. Българскій-
тъ Словарь на Г. Герсѣ почелъ е да са печатѣ въ С. Петер-
бургъ, и кога са свърши пакъ ще поговоримъ за него.

При всички-ти тыи леснотии надѣемъ са, че наши-ти
списатели не ще останѣтъ празни и наши-та Книжница съ

то освѣтъ потрѣбни-ти наѣки, прѣдаваѣтъ сѧ още и четѣше
изыка : Българскый, Французскый, Тѣрскый и Гръцкый, отъ
достойны учители, и ако съднимъ споредъ начало-то можемъ
да бѣдемъ утѣрени, че скоро, то ще сѧ распространи и ще ста-
не разсадникъ на българско-то просвѣщение. Дай Бже да най-
де тѣхна-та ревностъ по много посѣдователи по всички Блз-
гарий, за да не заглухне това сѣма, отъ кое-то, надѣсмъ
сѧ, ще нѣмиме не само дръво, нъ ще даде и хѣбавы и сла-
бы плодове. Въ училище-то сѧ приемѣтъ дѣца, кои-то могатъ
да живѣятъ вътрѣ, и могатъ да ходѣтъ отъ възъ да сѧ
учѣтъ само.

Друга една новина, кои-то не можемъ да не внесемъ въ
нашеж-тѧ лѣтепись, ако и да ѣ знаѣтъ читатели-ты отъ
извѣстие-то на Ц. Вѣстникъ, е непосредственно-то въ Бски-За-
гаръ училище за момичета. Кой-то знае какво голѣмо бля-
ние има женска-та страна въ общество-то и въ семейство-то,
не може да сѧ не порадова на това, не може да не прѣдвѣжда
какви голѣми послѣдствия може да има такво едно училище.

Като станъ дума за възпитание-то на дѣца-та, мы-
слимъ не че бже необходимо да поприкажемъ тѣка за едно при-
мѣрно училище, кое-то съществѣва въ Нѣмско въ градъ Іенъ
въ Веймарско-то Велико Княжество. Наши-ты педагоги и въз-
питатели може да найдѣтъ нѣщо достойно за да позаемѣтъ
отъ него : Отъ вѣѣма-то на Платона и до наши-ти дни
всѧ философска система сѧ е стѣсавала и въ идеи-ти на
възпитание-то. И желание-то на единъ баща да обществи въ
сына си снова, цо не е осѣществѣно въ свѣй-тѣ си животъ, е вѣ-
стествено. И това желание съществѣва во всѣко поколѣние.
Нъ кой-то познава колко-годѣ нравственни-ти и умственни-
ти потрѣбности на наше-то вѣѣма, не може да сѧ не согласи;

че рѣшениѣ-то на тѣйзи въпросъ по сложеню е , и по мѣсто е за наше-то вѣрѣме. Теоретически по лесно може той да сѣ разрѣши. нѣ какъ сѣ прилага на практикѣ там теорини , ето цю нѣне всѣкъ единъ педагогъ всѣкъ единъ възпитатель , кой-то сѣ наема да устрои система за възпитание-то споредъ начала-та на теоринѣ-тѣ. Педагогическый-тъ институтъ на Професора Отцы, за кой-то тѣхъ говоримъ , стрѣвани сѣ да е най дѣбрий-та опытъ на разрѣшениѣ-то на тѣйзи сложенъ въпросъ :

Професоръ Стой отъ 1843 год. прѣдава философнѣ въ Іевенскый-тъ Университетъ. На 1844 год. тѣй прие управленіе-то на едно частно училище, кое-то отъ тогы растѣ скоро и сѣ развива. Въ 1855 год. издигнѣ сѣ голѣмъ и хубавъ домъ за тѣсѣ училище , и сега има до 80 дѣца пансионеры и тол-къ сѣе, кои-то отъ възнь дохождаѣтъ да сѣ учѣтъ.

За да дадемъ по цѣно пснатиѣ за уредѣѣ-тъ на тѣсѣ училище , цѣ изложимъ най прѣво вътрѣшнѣ-то устройство и управление и сѣдѣства-та за нравственно-то възпитание, а по-диръ цѣ кѣжемъ и за системѣ-тъ на прѣдаване-то.

Стой нарича тѣсѣ училище Фамиланѣ, и то не е само една дѣла. И там фамиланѣ сѣхтен отъ самыи-тъ директоръ, отъ женѣ мѣ, отъ восемьъ учители, кои-то живѣѣтъ въ училище-то и отъ восемьдѣсѣтъ пансионеры. Всѣкъ учитель (и директоръ-тъ самъ си) има подъ своѣ надзоръ единъ дръжнѣ отъ 8 до 10 ученици, кои-то си имѣтъ единъ стаѣкъ осебенѣкъ. Когда дѣйде нѣсѣвъ ученикъ, приема сѣ като гостъ на шесть недѣли въ стаѣкъ-тъ на директоръ-тъ, а подиръ споредъ какъ-то за-благодарѣжѣди тѣй, остиѣѣ го при себеси или го прѣвѣжда въ дръжъ стаѣкъ. При тѣсѣ приема тѣй въ сѣображеніе лични-ти симпатии на дѣѣте-то , години-ти мѣ- и характеръ-тъ мѣ.

Всѣка една дружина има си отдѣлено мѣсто въ спалня-тъ и отдѣленъ трапеза въ трапезария-тъ, има свой общій капиталецъ, свой общій дѣлъ въ лозе-то на професоръ-тъ, и тѣва лозе съ работи споредъ желаніе-то на малко-то същество.

Всѣкъ сътринъ, прѣди да почне учение-то, всички-ты учители съ свирѣтъ при директоръ-тъ, и всѣкий единъ е длъженъ да прикажи на класъ за поведение-то на всѣкий единъ отъ ученици-ти, кон-то му съ побѣдени. На свръшване на всѣкъ недѣля ставатъ дългы конференции за истий-тъ прѣдметъ. Тамъ съ свѣждатъ и мѣри-ти, кон-то трѣбѣ да съ приематъ споредъ характеръ-тъ и развитіе-то на всѣко едно дѣте. Освѣнь тѣва въ продължение-то на всѣко полугодіе, учители-ты съ длъжны да прѣдставятъ писменно характеристики-тъ на всѣко едно дѣте. За да съ запознае още по добръ въ личность-тъ на всѣкий единъ ученикъ самый-тъ директоръ прѣдава уроци во всички-ти класове. Съ тѣмъ срѣдства и директоръ-тъ и всѣкий учитель съ запознаватъ по лесно съ личность-тъ на дѣца-та и помежду учители и ученици, забръзва съ приятелство, кое-то е прѣво условіе за напредване-то на възпитание-то.

Професоръ Стой е далъ голѣмо внимание на тойзи пунктъ и всички-та сръгизации на училище-то помага за да свлѣзи учители-ти съ дѣца-та. Нѣ още по достѣпни за забѣлѣжане съ оныи срѣдства, съ кон-то съ пазѣ порадокъ-тъ въ училище-то. Има мѣри прѣдзупрѣдителни и мѣри исправителни; нѣ на прѣви-ти е дадено по голѣмо внимание. Главна-та и най дѣйствителна-та е многообразни-ти срѣдства, съ кон-то да могатъ дѣца-та да съ забавятъ въ свободни отъ учение чѣсове: устроени съ широки стѣни за всѣкакви мѣстори съ нѣскѣленти за всѣкакви рѣсѣдѣния, химически ла-

Бораторни коменции (схбрани) отъ три-ти царства на природж-тж; мѹзыкални забави устроени въ най широки размѣри, и всичко това не само е достъпно за всѣкий единъ ученикъ, нѣ още сѧ подканя съ участие-то и посѣрѣние-то отъ учители-ти, и поглаща всичкиж-тж дѣятелность на дѣцата и не имъ дава време да мислятъ за лѹдѹване. Друга една прѣдупрѣдителна мѣра не помалко достойна за училище-то е неограничена свобода, кои-то сѧ дава на дѣцата за всичко, що-то нехдържѧ въ себеси полжително зло. Отъ училище-то е изпѣденъ формализмъ-тъ, кой-то всѣкогы раздразнява живж-тж природа на дѣца-та, и ги кара често да вижѧтъ въ всѣко едно распорѣжение га по старини, като произволно стѣснение на неговж-тж дѣятелность. Отъ това и наказание-то е много рѣдко и сѧдосвателно има по голѣмо значение и дѣйствителность, за коѣ-то не може да има понятие, кой-то сѧди само спорѣдъ снѣи училища, въ кои-то всичкиж-тж порядоки сѧ дрижи само съ побѹдителни мѣри. Нистинж природа-та на дѣте-то е толкъсь мѣлка и възпримчива, гдѣ-то ти става неюствителна кѹмъ наказаниѣ-то само кога сѧ приложни отъ насилнически и безсмыслени срѣдства. Най добрий-тъ примѣръ видимъ въ училище-то, коѣ-то описуваме, гдѣ-то подирь многолѣтнини трѹдѣе на директорж-тъ ѹдаде мѹ сѧ да испѣди изъ училище-то, токо-речи, всички-ти наказанни, кои-то сѧ приѣти въ другы-ти училища, като исправителни срѣдства, и кои-то въ това училище и не сѧ поменѹваѧтъ. Така напримѣръ: затваряне-то на дѣца-та въ класъ-тъ подирь ѹрекъ-тъ, кога не сѧ извършили зноба, що-то имъ е было задѣдено. Схвѣсмъ е отмиѣнено въ това училище; защо-то опытъ-тъ е показалъ, че отъ това може само да пострадае здраве-то на дѣте-то, безъ да прихсѣе нѣщо при-

лѣжанне-то мѹ. На мѣсто това безчловѣчно наказание вѣдѣно е друго най просто и много по дѣйствително срдство. Подирь прѣдаване-то выжѣтъ дѣте-то и го пытътъ до кога може да доплати онѣва, що е успѣтилъ, то само назначава врѣмѣ-то и рѣдко бѣва да не ѹстон на дѹмж-тж. Волко-то за почтение и послашание кымъ ѹчителн-ти, то най добро-то безпечение за дѣсѣ е прииетелско-то отношение на дѣца-та съ ѹчителн-ти. По мжчно е да сѣ найде таково безпечение и за отношението на дѣца-та помеждѹ имх; нх профессоръ отѣи и чѣка в нашель най добро-то срдство зашто, то е най естествено-то: На всѣко едно мѣсто, гдѣ-то дѣца-та сѣ събирѣтъ по много наедно, като въ гимнастическый-тж класъ, въ обществени-ти игри въ гражданж-тж за да работѣтъ, тѣ сѣ подчинены на нѣкои законн, кон-то спазвѣтъ личность-тж имъ въ спредѣлѣтъ общественн-ти ѣ должнѣсти. Нх не сѣ надзиратели-ты, кон-то глѣдѣтъ за да сѣ исполнѣтъ тѣхъ законн, дѣца-та самы избирѣтъ помеждѹ сѣ начальницн, и ако е нѹжно и цѣлъ сѣдѣ за да разсѣди распрн-ти имх. Рѣшенне-то на той-зи сѣдѣ приема безкрайно ѹважение. Надзиратели-ты само надзирѣтъ за дѣятелность-тж на оѹдѣ-тж, да не бы да стане нѣкое злоупотрѣбление, коѣ-то свѣче никогы не сѣ е случѣвало. И на надзиратели-ти остава само да смѣгчѣтъ наказание-то на това непрѣклонно сѣдище.

Тамъ организацин прѣдава на това ѹчианще особитѣ характеръ, чловѣкъ най напрѣдѣ остава смѣенъ, като види такъвъ шумъ и движенне наскоро сѣ. Чини мѹ сѣ че нѣма никакъвъ порядокъ, никаква правнлность. Нх кога сѣ вѣрѣла въ той-зи мжничекъ мѣръ, кой-то въи сѣ жнбѣсть и дѣятелность, още повече остава смѣенъ, като види колко имх е вътрѣшний порядокъ, просто-то и прииетелско-то сѹхсѣдане на дѣца-та

послеждѣ нѣмъ и съ учители-ти си, свѣдѣхъ и жархъ-тъ съ кон-то сѣ врьхътъ вѣнчкы-ти работи. Прѣди нѣколко врьмѣ единъ татко, кой-то вѣше дошелъ да види училище-то за да намѣсти тамъ дѣца-та си, сплаши сѣ, като видѣ свободно-то свѣждане на дѣца-та, кон-то нѣ само разговарѣхъ на високо съ учители-ти си, нъ още сѣ прѣвирѣхъ съ тѣхъ, попыта Директора. Отъсѣ; Какви мѣри приемате, кога нѣковъ дѣте погрѣша учила си? Това никогы не сѣ в случавало, отговоръ му професоръ-тъ, и той нѣ правъ да даде такъвъ отговоръ. дспѣти щемъ поприказа на читатели-ти и за методъ-тъ на учение-то въ това училище. а сега ще нѣмъ дадемъ само извѣстие и за друго едно училище, коѣ-то ѣ по интересно за насъ: ѣхъ единъ Францѣшкый вѣстиникъ проче-тохъмы: че въ Парижъ на 7 Ноември (Н. Г.) Негово Прѣвсѣходительство Мехмедъ Джемиаъ бѣ, посланикъ отъ В. Пор-тъ въ Парижъ присѣтѣвъва на церемоний-тъ, съ коѣ-то сѣ в отворило тамъ османско-то училище.

Исти-ти причини, кон-то побѣдихъ наши-ти бѣлгары да устрѣхътъ въ Цариградѣ училище побѣдихъ тѣрско-то правительство да устрои училище въ Парижъ

Много млади османлини сѣ нахѣждѣхъ въ Парижъ за да сѣ учѣхъ. и до сега бѣхъ прѣнаты въ разни училища, нъ догдѣ сѣрьшихътъ учение-то си забравихътъ и цѣкъ-тъ си и обичаи-ти народни; за това прѣмыслихъ да съберѣхъ въ едно особно училище всичкы-ти момчета, кон-то сѣ испрахътъ въ Парижъ, и тамо да нѣмъ сѣ прѣдавѣхъ наѣкы, за кон-то тѣ сѣ испратены. Една смѣсена комисиѣ вѣше отредена да издори тойзи въпросъ и планъ-тъ на тѣхъ комисиѣхъ одобри сѣ и отъ двѣ-ти правительства Францѣшко и Тѣрско.

Н. В. Сѣятлихъ- сѣѣни высѣко-то назначение на то-

ВА Отоманско училище заповѣда да мѹ са обезпечѣтъ средства за сѹществованіе-то мѹ. Това училище, кое-то е назначено да приеме ученици отъ всѣхъ едниъ народъ, що са нахожда подъ властъ на Султана, съ старини то на Мехмедъ Аземизъ Бей и на Г Рѹлана министра на просвѣщеніе-то во Франціѣ-тъ, устроенъ са въ едно добро помѣщеніе. То ще има два отдѣла пригостенители, едниъ за военни-ти науки дръвѣ за гражданскы-ти длъжности. Вѹрск-тъ мѹ ще е отъ двѣ до три години. Програмата та мѹ обзема изѹченіе-то на Францѹзскій мѣзъкъ, Исторіѣ, Географіѣ, Математикѣ, Физикѣ и Естествениъ Исторіѣ. Директоръ е назначенъ Али Бей, кой-то са е станчалъ въ военни-ти и математически науки.

Всичкы-ты ученици ще живѣѣтъ въ училище-то и ще бѣдѣтъ пансионеры. Отоманс-о-то Правителство приема разности-ти имъ; Само да са приемѣтъ ученици отъ всѣхъ едниъ класъ. Число-то имъ е сега до двайсетъ и пѣтъ. Изъ ще са умножи постепенно. Въ училище-то и сега има мѣсто за пѣт-десѣтъ дѣшѣ.

Н. В. Султанъ прие това училище, подъ свое-то Бѣсого покровителство.

Изъ като са докачихмы до Парижъ не пропуцамы да прикижѣмъ на читатели-ти наши едниъ простъ исторіѣкъ за едниъ цѣѣточица, кой-то ни е приказалъ едниъ очендецъ.

Въ Парижъ едно вѣѣма, казва тѣй, заимѣх-тъ на цѣѣточица (кой-то прави и продава кѣткы) бѣше и много пѣкитѣ и много придобиточенъ, особито кога цѣѣточица-та бѣше хѹбавичка, припѣта, и всѣкогы имаше готевъ ѹсмѣшкѣ, за да поджанапокупатели-ти. Второ кога знаеше да подбере цѣѣте то за кѣткы съ вѣдѣхъ; изъ днесъ тѣѣнъ заимѣхъ е много непаднахъ.

и извади спешно чюданче-то си за да ѝ търговятъ. Младата дѣвоика, като видѣ че сирота продавца изгѣбѣва онова пожертвование, кое-то сама искаше да ѝ даде скръшомъ, прода чюданчю тнхомъ на баща си, а той съ истото хладнокровие вала въ чюданъ тѣ си кнжкѣ-тѣ отъ пѣтдесѣтъ франка, и подиръ изважда дробѣ отъ пѣтъ стотинъ франки, и ѝ подава на цѣлточинѣ-тѣ съ тѣмъ дѣмн: Дѣщеры ми ти даде пѣтдесѣтъ франка, защо-чо си сиремахнинѣ. азъ ти давамъ десѣтъ пѣти повече защо-то си честна. Богъ да ти е на поможѣ, дѣшны мѣи.

Не е възможно да си опиши съ перо ни благодарность-та на вѣдѣ-тѣ женѣ, ни радость-та на младѣ-тѣ момѣ, ни неизмѣнно-то хладнокровие на белокодыный-тѣ чюжестранецъ. Иы вѣхмы честиты да видимъ това происшествие, и като съставихмы въ пазѣ-тѣ, онева малко пожертвование, кое-то вѣхмы приготвили за да помогнемъ на сиремахнинѣ-тѣ невѣжкохмы плаибазъ-тѣ и завѣлѣжихмы онова, що видѣхмы съ очн-тн си.

